

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

NR. 12/13

83. ÅRGANG
26. JUNI

1971

GOD SOMMER!

SIDE 187:

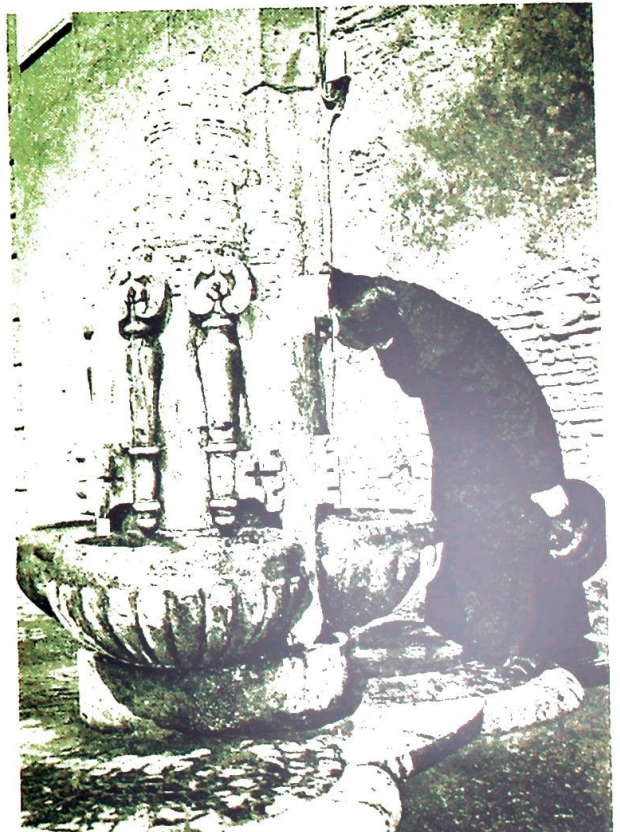
HEROIN OG BADELIV

SIDE 190:

KLOVNENS «FERIE»

SIDE 189:

«VEGG I VEGG»

DE UREDDDE

A rbeiderbladet hører til de norske aviser som daglig har en politisk tegning — og det er ofte en meget treffende kommentar i mylderet av telegrammer og bilder. Den juni-streken vi har tillatt oss å gjengi fra avisen i dette nummer av ST. OLAV representerer kanskje noe av det beste tegner og redaksjonsledelse har lavet i de siste månedene:

To menn sitter ved et kafébord. Den ene sier:

— I den vestlige verden er det mange forfattere som mener de er pokker så uredde hvis de går mot «The Establishment» i bøkene sine.

Den andre svarer:

— Men de rødmer vel litt når de leser om en Solsjennitsyn som trosser Sovjets sensurbestemmelser.

Ikke noe mer. Men straks er en av dagens politiske gåter — hvordan ytterliggående skribenter på venstrefløyen klarer å balansere på sine idéer og slagord midt i virkeligheten — servert.

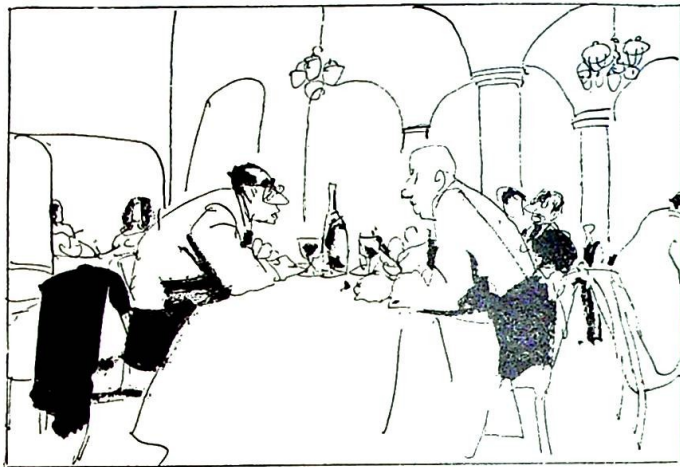
Det er moderne og populært blant unge norske forfattere med slike radikale tanker å lave dokumentar-litteratur og finere journalistikk istedenfor gammeldagse og foraktelige borgerlige romaner.

Høstens bokflom vil sikkert også ha merke av dette.

Lesernes store appetitt på facts lokker de politiske skribenter nærmere. Og det kan sikkert være vel og bra, det eneste vi kunne ønske oss er imidlertid en smule ærlighet. Og en smule beskjedenhet.

De unge forfattere er ikke modige fordi de stadig taler og skriver om nødvendigheten av revolusjon i Norge anno 1971, fellesmarked-sammensvergelses, bankenes jerngrep på nasjonen og Palestina-arabernes levevilkår.

OM MOT OG MOT

- I den vestlige verden er det mange forfattere som mener de er pokker så uredde hvis de går mot «The Establishment» i bøkene sine.
- Men de rødmer vel litt når de leser om en Solsjennitsyn som trosser Sovjets sensurbestemmelser.

Derimot finnes det enkeltpersoner både i Sovjet og sikkert også i China som virkelig viser mot når de skriver og når de utgir en bok, gjerne en simpel roman.

Disse få hører til dagens egentlig radikale mennesker. På tvers av slagordene og partilinjene.

Og det er det ihvertfall jeg synes tegningen beretter noe om.

Å. R.

VALFARTEN TIL STIKLESTAD

vil i år finne sted søndag 1. august.

Vi lever i en tid hvor sansen for det kristne fellesskap på en særlig måte preger vårt trosliv og vårt bønneliv. Det skulle derfor være naturlig at det blir stor oppslutning om valfarten til Stiklestad, der hvor så mange felles religiøse og nasjonale tradisjoner binder oss sammen.

Under fjorårets vellykkede pilgrimsferd gjorde vi den erfaring at selv et så moderne befordringsmiddel som en buss var vel egnet, både til å samle oss til felles bønn under reisen til Stiklestad, og på veien hjem, til å utdype kontakten med trosfeller (og også endel ikke-katolske venner) fra de forskjellige deler av landet. Vi håper at denne gode erfaring også kan bli tradisjon. Det er ordnet med felles bussreise fra St. Olav kirke søndag morgen kl. 8.

For St. Olavs-laget i Trondheim
Sr. Marie Louise.

Buss går fra St. Olavs kirke, Prinsens gt. 2 a, Trondheim, søndag morgen 1. august kl. 8. Ankomst Stiklestad ca. kl. 10.

Kl. 10.30: Prosesjon til Stiklestad kapell.

Kl. 11.00: Høymesse i kapellet.

Kl. 15.00: Fremføres det historiske «Spelet om Heilag Olav».

Kl. 18.00: Tilbakereise til Trondheim.

De som ønsker å delta kan skrive seg på listen som er satt opp i St. Olavs kirke, Trondheim, eller skrive til Sognepresten, Prinsens gt. 2 a, 7000 Trondheim. Billettprisen blir 25—30 kr. (barn halv pris) og påmelding er bindende.

SOMMER- HILSENE

Heroin til 300 mill. kr. beslaglagt i spansk by

113 kilo heroin som skulle smugles til USA funnet i fransk bil

AP-NTB-Reuter Verdens hittil største parti heroin, 113 kilo, er beslaglagt syd for Valencia i Spania. Partiet skulle smugles til USA hvor det ville hatt en salgsverdi på omkring 300 millioner kroner. Et fransk par er arrestert,

ST. OLAV's redaksjon sender hermed efter moden overveielse følgende lille sommerferie-hilsen til sine lesere:

HÅPER AT DERE FÅR DET STORARTET MED MASSE GØY OG MYE SOL. BRUK DOG, HVIS MULIG, EN HALVTIME HVER UKE TIL Å TENKE PÅ DE AV GUDS BARN SOM ER MER OPPTATT AV SINE HEROIN-DOSE.

Dette ikke sagt for å være gledesdreper, også Kløvnen undertegner hilsenen. Men vi har funnet ut at dette er et aktuelt emne for en smule meditasjon i juli måned.

La oss forsøke å forklare:

I de seks første månedene av 1971 har det blitt mer og mer klart for den vanlige kvinne og mann, kristne og ikke-kristne, at det er noe alvorlig galt med vår verden. Ikke bare med fjerne strøk av Asia, Afrika og Latin-Amerika, men med akkurat det området vi sitter på av skaperverket.

Med oss selv.

Havet, jorden og byene ødelegges langsomt av olje, eksos og søppel — og det er ting vi straks forstår og som uroer oss meget. (Særlig ved ferietider.) Opprustning, krig, kranjel, vold og narkotikamisbruk er muligens symptomer på den samme sykdom, men her er det unektelig vanskeligere å innrømme vår egen direkte skyld — i sommervarmen har vi visst planer om å ordne det slik at vi slipper maset. Men all den stund vi her på redaksjonen tror at tiden begynner å bli knapp, er vår sommerhilsen ganske alvorlig ment — noe mer enn et innfall. La oss si at det er et forsøk, et spinkelt forsøk selvfølgelig, på å forhindre at man helt glemmer årets forvarsler mens man er på badestranden, i båten, på vidda eller ute i det fremmede.

Vi har ikke tid til å begynne forfra igjen til høsten.

Det ville derfor være greit om dere kikket på vår sommerhilsen en kort stund hver uke. Tredve minutter hver uke, de fleste har råd til å vise en slik, skal vi si, generositet.

Og, tro meg, vi vil alle ha godt av det.

Vi hører vel stort sett til de pene, veltilpassede og pyntelige. Gud må tilgi oss når vi enkelte ganger i all stillhet også er stolte av det, akkurat som om det er vår fortjeneste eller det at vi fortjener denne fred. Vi har våre små foreninger hvor alle stort sett kjenner alle, vi gir en krone eller to i kollekten om søndagene, vi forsøker å holde de fleste av budene, alt det der. Men efter hvert som omverdenen rykker oss nærmere og nærmere — det er akkurat som om den gjør det — risikerer vi å bli avslørt som noen selvopptatte tåper. Tåper som har den dristighet å kalle seg kristne til og med.

Virkeligheten er ofte en annen. Kravene til oss er større enn vi forstår.

En overskrift i en Osloavis beretter om et heroinkupp fra politiet i utlandet. De fleste av oss rister misbilligende på hodet fordi det finnes personer som driver en slik geskjeft

— og tenker ikke et øyeblikk på de tusener, titusener som daglig trenger sin sprøyte. Vi har riktignok små narkotikaproblemer like utenfor stuedøren: utrivelig ungdom henger rundt enkelte T-banestasjoner med våte sniffekluter, norsk ungdom forsvinner inn i en eller annen gjeng i det glade København osv. Men vi synes at vi kan mestre problemer av den størrelse, det er ihvertfall alltid en politimann som er betalt for å klare opp i slike ting.

Vi kan fortsette som før.

Virkeligheten er imidlertid som nevnt gjerne en annen, og den rykker øyensynlig nærmere fordi vi ikke våkner. Vi har tidligere notert ting i disse spalter om New Yorks lidelser på grunn av narkotika-misbruk, det er den byen i den rike, vestlige verden som er hardest rammet. Nesten halvparten av de som er avhengig av «stoffer», spesielt heroin, i USA lever i denne byen. Det vil si: de dør i denne byen. I 1970 var det, ifølge Verdens Helseorganisasjon WHO, 13 000 mennesker under behandling for misbruk i storbyen, men titusener av andre kommer selvsagt aldri under behandling og vil ikke behandles heller. Det er bedre å dø.

Heroinen kommer vesentlig via et par europeiske havner. Og det sier kanskje noe om hvordan vi selv også er viklet inn i et djevelsk mønster, det bringer problemet og ansvaret noe nærmere vår Rolighet. Av og til fanges altså noen med store partier, men mesteparten smugles gjenom tollens usett og omsettes for kjempesummer ved hjelp av en hær av forhandlere i slumstrøkene.

En av brukerne kalles ved fornavnet Larry i en WHO-rapport. Larry forteller om tredje gangen han ble arrestert: — Jeg gikk nedover gaten sammen med min bror for å få kjøpt noe. På et hjørne så jeg min forhandler. Jeg gikk bort til ham og betalte for to doser, men i det samme jeg stakk sakene i jakkelommen, ble jeg grepet av to sivilkledde politimenn.

En ble tatt, mange flere klarte å
(Forts. neste side)

SOMMER ...

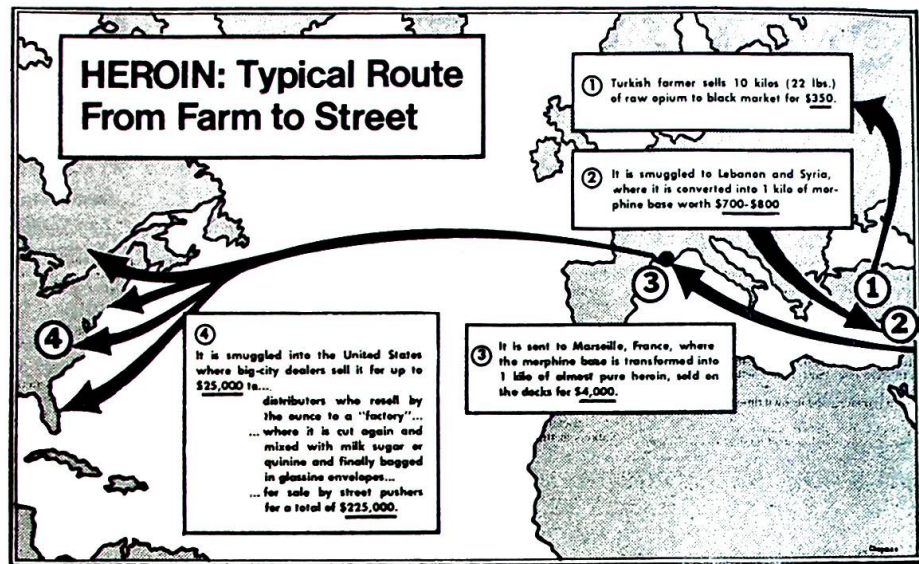
(Forts. fra forrige side.)

ordne en «forretning». Med penger som de nødvendigvis må stjele. Fængslene er fulle, men i gatene, i de elendige leilighetene ligger utallige andre mennesker, vesentlig farvede, i heroinrus som i noen timer lar dem slippe vekk fra deres virkelighet, de umenneskelige boligforhold og «de penes» verden som de hverken klarer å tilpasse seg eller å karre seg frem i. De mangler skolegang, yrkesopplæring, hjelp — alt som kunne gjort dem i stand til å kjempe om en plass i solen. Hvis de hadde ønsket det. De — og byen de lever i — dør langsomt av følgene.

Et punkt i meditasjonen:

Hvorfor må mennesker som ifølge vår tro er skapt i Guds bilde leve under slike forhold? Er vi uten skyld i at de har det slik? Fortjener vi å være blant de utvalgte som kan ligge på en badestrand i sommer istedenfor på et fortau?

Er det muligens slik at vår egen

beskyttede «lykke» ikke skyldes Guds gavmildhet og godhet, men våre hårde hjerter? Og at det som skjer er at tidspunktet nærmer seg for at dette vil bli avslørt?

Som sagt:

Håper at dere får det fint. Det er

dere vel unt. Men la oss bruke noen minutter av den kommende «lange, varme sommeren» til å tenke på de som trenger heroin for å leve.

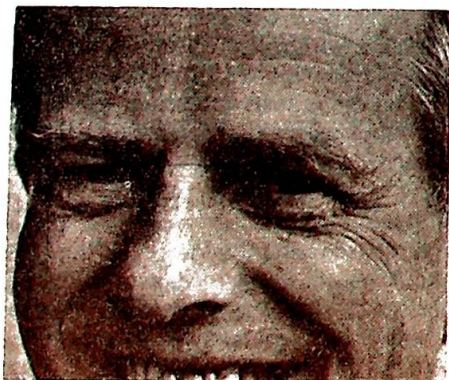
På hvorfor det er slik.

Skal vi si at det er en avtale?

Å. R.

PATER ARNO GERRITSMÅ

GOD MORAL?

Gjennom alle årene har det vært kristne som har sett det som sin oppgave å opptre som moralens voktere. De har sikkert gjort det i den beste mening. Allikevel har de ikke alltid vært like heldige med sin innsats. Det kan sikkert pekes på en rekke eksempler hvor moralloven er blitt forsvart og tolket av kristne med en sneversnhet, ufordragelighet, dømmesyke og fanatisme som er direkte uverdige for en sann Kristi efterfølger.

En må da heller ikke undre seg over at det i dag finnes en god del mennesker — også kristne troende — som med atskillig skepsis ser på det man gjerne

kaller for god kristen moral. Også innenfor vår egen kirke finnes det i så hensende kritikk i dag.

Noe man ikke minst kritiserer er den tendens man ofte har sporet til meget kategoriske, meget bestemte uttalelser om synd og syndere. Tingene skal nevnes som de er, heter det. Det skal være klare linjer. Synd er synd og den skal ikke bortforklares på noen måte. Det synes et meget nøkternt, greit og konsekvent standpunkt. Men i praksis har dette standpunkt ikke bestandig virket fullt så tilfredsstillende. Særlig når det gjelder denne tilsynelatende klare og konsekvente vurdering av selve synderen har man ikke bestandig holdt seg innenfor den kristne barmhjertighetens grenser.

Det finnes på en rekke sprog et ordtak som heter: en gang tyv alltid tyv. Den som en gang har gjort seg skyldig i en mer eller mindre grov urettferdighet er likesom en evig merket mann og har uhyre vanskelig for å vinne tilliten og respekten tilbake hos sine medmennesker. Denne nokså harde mentalitet som røpes her, har slet ikke vært et ukjent fenomen i kristne kretser. Den har ikke bare gjort seg gjeldende på retferdighetens område. Til og med blant kirkens mer offisielle

retningslinjer for sjelesorgen og behandlingen av penitenter har det forekommet bestemmelser som mange — også blant kirkens ledende menn — i dag vil sette et stort spørsmålstegn ved. Særlig den praksis man har ment å måtte følge ved å nekte trosfeller adgang til mottagelsen av sakramentene har ikke alltid vært heldig. Dette er i høy grad beklagelig.

Man har gjerne ansett det som en fordel at den tradisjonelle kristne moral opererte med faste almengyldige begreper og formuleringer av synd og syndere. Imidlertid har man glemt at disse klare begreper og formuleringer ikke alltid og overalt kan tilpasses på samme måte. Den samme synd kan ikke uten videre vurderes likt i hver enkelt situasjon den blir begått i. Selv det faktum at en konkret person med disse konkrete forutsetninger begår en bestemt syndig handling i disse konkrete forhold, gjør det nødvendig med en individuell vurdering av saken.

Der finnes blant annet i Lukas evangeliet en interessant beretning i denne sammenheng (Luk. 7, 36—50). Noen av de såkalte rettferdige føler seg meget sjokkert over Herrens milde holdning mot en kvinne som av opinionen er blitt stemplet som offentlig syndere. Denne toleranse går for langt mener man. Men Jesus avviser den kritikk de retter mot Ham. Han nekter ikke at vedkommende har syndet. Men hun har ikke bare syndet. Hun har også elsket meget, sier Han.

LESERBREV

«VEGG I VEGG»

Av ELSEBET KIELER

Herr redaktør.

Foranlediget af Deres redaktionelle leder i St. Olav nr. 11, sender jeg Dem hermed på det danske Pastoralråds aktionsudvalgs vegne en første information om et nyt initiativ i det danske bispedømme: Pastoralrådet har på sit møde d. 20/21. marts d. å. vedtaget vedlagte forslag om en årsopgave for alle katolikker i Danmark.

Et aktionsudvalg blev nedsat, som fik bemyndigelse til at supplere sig med det nødvendige antal medarbejdere for at kunne dække hele landet. Dette aktionsudvalg arbejder p.t. for fulde sejl med propaganda for årsopgaven: Pastoralrådet indbyder alle katolikker i Danmark til i det kommende år, sept. 1971 — sept. 1972, at gøre en særlig indsats for de fremmede iblandt os. Med de fremmede har man tænkt på flg. kategorier:

Flygtninge, gæstearbejdere, udenlandske studerende, isolerede katolikker og søgende mennesker.

En folder om sagen er i trykken. Den vil blive udsendt d. 25. aug. til alle katolikker over 16 år. Aktionen starter officielt 1. søndag i sept. Den støttes af et hyrdebrev fra biskop Martensen, og der er udarbejdet særlige liturgiske tekster til dagen, som passer til årstemaet. Samtidig har man bedt alle landets menighedsråd, regionalråd, landsorganisationer, præster og ordenssamfund om deres samarbejde. Det er tanken, at

Derfor skal det ikke settes merkelapp på henne.

Synd og synder er begreper som skal brukes meget omhyggelig når det gjelder konkrete personer og deres handlinger. Ingen er fullstendig god, heller ingen fullstendig dårlig. Situasjonen den enkelte befinner seg i kan være ytterst komplisert. En og samme handling kan ha både positiv og negativ virkning. I en og samme person kan karakterstyrke, storsinn og menneskelig svakhet nærmest gå hånd i hånd. Det finnes sikkert mange som svikter, men som også yter stor kjærlighet.

Det onde skal ikke bortforklares men det å dømme er en ytterst farlig sak. Det er ikke så få steder i evangeliet hvor vi blir minnet om det. Disse påminnelser skal vi ta oss til hjertet.

menighedsrådene og regionalrådene skal fungere som koordinerende organer inden for deres resp. arbeidsområder, mens aktionsudvalget skal være koordinerende organ for initiativer på landsbasis i det omfang initiativtagere selv ønsker det. Thi det drejer sig om en indbydelse til alles frie initiativ, enhver inden for sine rammer og med sine særlige midler. Aktionsudvalget er kun rådgivende.

Til aktionsudvalgets sekretariat er allerede indløbet mange positive reaktioner og ideer: spejderne har udsendt særlige indbydelse til alle flygtningefamilier med børn i alderen 8—15 år. DUK (Danmarks Unge Katolikker) har antaget årsopgaven som sitt arbejdsprogram, både for det praktiske ungdomsarbejde og for skolearbejdet for de unge (også SUK — Sveriges unge katolikker) har på sit styrelsesmøde i Stockholm, ifl. brev hertil af 25. maj, tilsluttet sig årsopgaven.

Vore katolske biblioteker vil udarbejde litteraturfortegnelser i forbindelse med årsopgaven. Vore katolske forslag vil udgive piecer o. a. materiale, som kunne være egnet til mødevirksomhed og studiekredsbrug i forbindelse med aktionen. Vore katolske blade og tidsskrifter overvejer særnumre om aktionen (således fx Katolsk Forum). St Ansgars boghandel vil udstille disponibelt materiale om sagen året igennem. Også plakater til ophængning i kirker og menigheds-tale vil komme på tale.

Nogle steder er man allerede gået i gang med et samarbejde med protestantiske kredse og de offentlige organer.

Med venlig hilsen fra Pastoralrådets aktionsudvalg v/ sekretæren

Elsebet Kieler.

ARSOPPGAVEN BERETNING

fra arbeidsgruppen om pastorale spørsmål.

Gruppen har afholdt 3 møder og fremsender hermed resultatet af sine overvejelser til pastoralrådet.

ALMINDELIGE OVERVEJELSER:

Udvalgets opgave er at fremkomme med forslag til en fælles arbejdsopgave for hele bispedømmet for et år. Ved valget af en sådan «årsopgave» mener gruppen, at nedenstående overvejelser må kunne lægges til grund.

1. Opgaven må kunne samle og engagere så stor en del af landets katolikker, såvel geografisk, som aldersmæssigt og «standsmæssigt».

2. Opgaven må være af et sådant omfang, at alle kan være med, men dog ikke så stort at kræfterne spredes, og «resultaterne» synes at forsvinde ud i det blå. Der må kunne blive tale om en virkelig indsats — om end inden for et begrænset område.

3. Opgaven må kunne styrke kirkefællesskabet inadtill og gøre kirken gældende uadtill som tjenende kirke.

4. Opgaven må give anledning til personlig kontakt mellem mennesker og må være nært knyttet til begreber som: medmenneskelighed, kommunikation, livsindhold (modsat tomhed) og evangelium, og den må kunne omfatte hele mennesket, i den udstrækning de pågældende selv ønsker det.

5. Opgaven gives og udføres officielt af de danske katolikker.

I øvrigt bemærkes det, at det er udvalgets opfattelse, at vi også i denne sammenhæng har et særligt ansvar overfor katolske kristne (sml. Ny Testaments tale om «brødrene»).

Gruppen har gennemgået en lang række emner for årsopgaven, bl.a. «narkomani», «De gamle» og «De fremmede iblandt os», og er kommet til det resultat, at sidstnævnte emne er bedst egnet til den første årsopgave, idet vi dog har opfattet emnet ret bredt, for at sikre at der overalt i landet vil være mulighed for at deltage i årsopgaven.

Dette emne falder godt i tråd med ovenstående principielle overvejelser, det er «moderne» (gæstearbejderne), og det behøver ikke «specialister» (sml. f. eks. narkomaner).

Ved «De fremmede iblandt os» har vi tænkt os følgende:

1. Flygtninge, d.v.s. mennesker, der er kommet her til landet for at blive. Der må her skelnes mellem behovene hos 1. og 2. generation, ligesom der bør skelnes mellem en integrering af samfundsmæssig, faglig, kulturel, religiøs og

(Forts. neste side.)

LESER- BREV

(Forts. fra forrige side)

mere privat art. Man bør her, som overalt, hvor det er muligst, optage kontakt med relevante organer inden for samfund og kirke.

2. Udenlandske studerende ved universiteter, højskoler, fagskoler o.s.v.

3. Gæstearbejdere. Da det ikke kan påregnes, at disse tre kategorier findes i stort antal i alle sogne, har gruppen ment at måtte foreslå, at følgende to kategorier tages med.

4. De mennesker, der har en vis tilknytning til kirken, men føler sig fremmedgjort over for fællesskabet.

5. De mennesker, der føler det materialistiske forbrugersamfunds utilstrækkelighed og derfor søger et nyt livsgrundlag.

Der nedsættes et «aktionsudvalg». Dette må af praktiske grunde være todelt med en afdeling i København og en i Jylland, men med en fælles formand. Man vil således kunne klare sig med ret få møder på landsbasis, samtidig med, at også provinsens synspunkter vil kunne gøre sig gældende. Udvalgets opgaver falder i to etaper:

1. Forberedelse af «årsopgaven» — herunder propaganda for denne.

2. Vær rådgivende organ for lokale initiativtagere.

Udvalget må samle relevant materiale og evt. bearbejde dette til brug i vor specielle situation. Ligeledes må det kunne assistere lokalt ved tilrettelæggelse af studiekredse, højskoledage o. l. Bønnens apostolat bør i den forbindelse prioriteres højt.

Det er ikke tanken, at udvalget selv skal organisere eller koordinere initiativer på lokalt plan. Dette må overlades til dem, der vil og kan. Det være sig enkeltpersoner, organisationer, familiegupper, eller på sognebasis, evt. regionsbasis. Udvalget er kun rådgivende service for dem. Derimod vil det være naturligt at inddrage regionalrådene som igangsættende og koordinerende organer. Ligesom religions-pædagogisk udvalg må kunne assistere ved fremskaffelse af materialer m. m.

Årsopgaven tænkes påbegyndt ca. 1. sept. 71 og skal vare i år.

En klovn

I siste nummer av «Broen» finnes en betraktning om FERIE. La meg si-tere siste avsnitt:

«Ferien står for døren. Alle gleder seg til å få rive seg løs fra den daglige dont, reise vekk fra det hele, slappe av. Det er noe alle fortjener. Men burde vi ikke gjøre dette litt oftere? Jeg mener da i overført betydning: koble av fra denne verdens strev og mas, for å kunne være lydhøre for Guds inngivelser. En gang river vi oss jo løs fra denne jord for godt. Vi håper da å gå over til den «nye jord» hos Ham — hvor det er ferie, for alltid.»

Jeg leser det om igjen, setning for setning. Jeg må jo erklære meg enig i enkelte grunnleggende fakta i betraktningen:

Ferien er like rundt hjørnet, for noen har den allerede begynt. Enig.

Alle gleder seg. Enig.

Burde vi koble av oftere? Jo, storartet, hvis noe slikt kan fikses.

Jeg er altså langt på vei enig, selv om jeg — til tross for at jeg er ustudert — har visse vanskeligheter med tolkningen av begrepet «den nye jord». Men, men, men:

Jeg oppdager at jeg er dypt uenig i konklusjonen (jeg skal ikke kalle den naiv, det er for stygt): Ferien bør være en tid da man kobler av fra «verdens strev og mas for å kunne være lydhøre for Guds inngivelser».

Hadde jeg ikke som nevnt bestemt meg for å sløyfe sterke uttrykk, ville jeg ha sagt noe mer.

Jeg tror ikke at menneskene fungerer på denne måten. De er simpelthen ikke slik. Kanskje det er en av grunnene til at dette blads redaksjon på side 187 i dette nummer sender en slags sommerhilsen til leserne hvor de opp-

fordres til å bruke en halvtime i uken til å tenke litt på heroinmisbruket i New York.

Som den klovn jeg er, er jeg enig i denne tanke. Guds inngivelser kommer som regel ikke sivende inn i oss fordi om vi ligger på ryggen og følger makrellskyer med øynene. De kommer antagelig lettere inn i våre selvgode skaller når vi samler oss om noen konkrete, praktiske problemer. Noen minutter i varmen.

Verden er knapt tjent med at vi regner det som vår største lykke å kunne melde oss ut av virvaret i samlet flokk, tre uker til ende.

Neste punkt for meg blir da dette, hvis dere har en smule tålmodighet: Personlig hører jeg vel til dem som faktisk ikke tror at man kan rives løs fra denne jord for godt engang «i fremtiden». Eller i morgen. Jeg har alltid elsket den lille Thereses ord om at hun ville fortsette i Guds himmel med å arbeide og be for nettopp denne ulykkelige og plagete jord.

Jeg tror altså ikke at vi inviteres til en evig feriedvale. Hvilken utholdelig tanke forresten.

Nei, tankegangen i «Broen»s betraktning er en smule lumsk. Tilsynelatende from og vakker, i virkeligheten litt skremmende. Og kanskje i utakt. Kirken oppfordrer oss jo ikke til passivitet i disse tider, tvert imot.

Jeg skal være enig i at aktiviteten ofte blir så som så. Og jeg er stadig overbevist om at alt til syvende og sist er et spørsmål om nåde. Ufortjent nåde.

Men jeg kan ikke tro på en evig salighet — hvilken klisje det uttrykket har blitt — hvor vi kan ligge som feriegjester på ryggen og bare fylle oss til overflod av denne nåde.

Det er så mange andre som trenger både ferie og hjelp bedre enn dumme meg. Bedre enn dumme oss. Og vår funksjon er kanskje å forsøke å holde oss såpass våkne at vi med tiden klarer å oppnå kontakt med nettopp disse.

Gud forstår nok hva vi mener når vi sier slike — i noen øyne opprørske — ting. Vi prøver bare å være ærlige.

Og stemmer noen av disse flyktige legmannstanker, har min og vår salighet noe å gjøre med de som trenger heroin. Og fred. Og mat. Og kjærlighet.

Det er nok av problemer å velge mellom i en stille feriestund.

God ferie.

Ikke forsøk å få oss til å glede oss til å slippe vekk for alltid fra «strevet og maset».

NR. 14

Neste nummer av ST. OLAV kommer i første uke av august, datert den 7. Det blir nr. 14 av bladet og vil bl. a. inneholde stoff fra de nordiske katolske biskopers møte i juli.

PÅ DEN MODERATE PROGRESSISMES VEI

Femogtyve priorinner fra hele landet, fra Hammerfest til Kristiansand var samlet i tre dager på Mariaholm i slutten av mai. Biskop Gran, pater Raulin, pater Horvath og den flamske pater Mathieu holdt foredrag, og priorinnene hadde en rekke livlige diskusjonsmøter i grupper og i plenum.

ST. OLAV gjengir på de følgende sider et utdrag av selve møtereferatet, noen tanker pater Raulin kom med i sin oppsummering og biskopens innlegg, det siste i sin helhet. Materialet er allerede sendt ut til kongregasjonene, her i bladet gjengir vi såpass meget om møtet av hensyn til legfolk — søstrenes liv angår også i høy grad dem.

Første foredrag ble holdt av biskop Gran over et oppgitt emne: Hva ventes av en priorinne når det gjelder å fremme søstrenes åndelige og apo-

stoliske liv? Pater Raulin analyserte tros- og livsfellesskapet i Urmenighet. Ut fra disse to foredrag valgte man følgende tre emner til gruppediskusjon:

AUTORITET OG FRIHET

Man konsentrerte seg i særdeleshet om et sitat hentet fra Biskopens foredrag: Forlang lydighet når det er nødvendig, respekter friheten når det er mulig.

Denne nyere oppfatning av lydigheten gir større spillerom for søstrenes eget initiativ, og priorinnens rolle blir mindre fremtredende. I dag kreves det lydighet ikke bare vis à vis priorinnen, men også vis à vis kommuniteten. Hvordan erfarer priorinnen denne nyere form for lydighet og hvordan reagerer søstrene på den?

I praksis viser det seg at eldre søstre har behov for mer autoritet

for å bære et ansvar. De unge må læres opp til å utvikle en sosial samvittighet og til å bruke friheten riktig. Man må vite hva frihet er, hva den innebærer. Jo mer ansvar søstrene har, dess mer vokser de på det. For stor frihet kan imidlertid føre til en viss usikkerhet både hos søstrene og hos priorinnen. Kommuniteten bør bli enig om en bestemt linje og så følge den. Hvert problem må få den saksbehandling det krever.

KARISMATISKE GAVER

De yngre søstre føler seg i stigende grad kalt til å arbeide utenfor institusjonene. Man må ta hensyn til hver enkelt kall og evner, men også skjellene mellom det som virkelig er en karisme og det som er en illusjon eller enda verre, en flukt fra kommuniteten. Et sikkert tegn på karisme skulle være at søstrene er villig til å rådføre seg med fellesskapet. En søster bør ikke ta på seg for mange og nye oppgaver. I alle fall bør søsteren fra tid til annen diskutere med sin priorinne om de oppgavene hun har tatt på seg, er på sin plass. Hver enkelt søsters karismer må sees i sammenheng med institusjonen, på samme tid som man må vokte seg for å slukke ilden hos en eller flere som brenner for en idé.

HVA VIL DET SI Å BRYTE MED VERDEN?

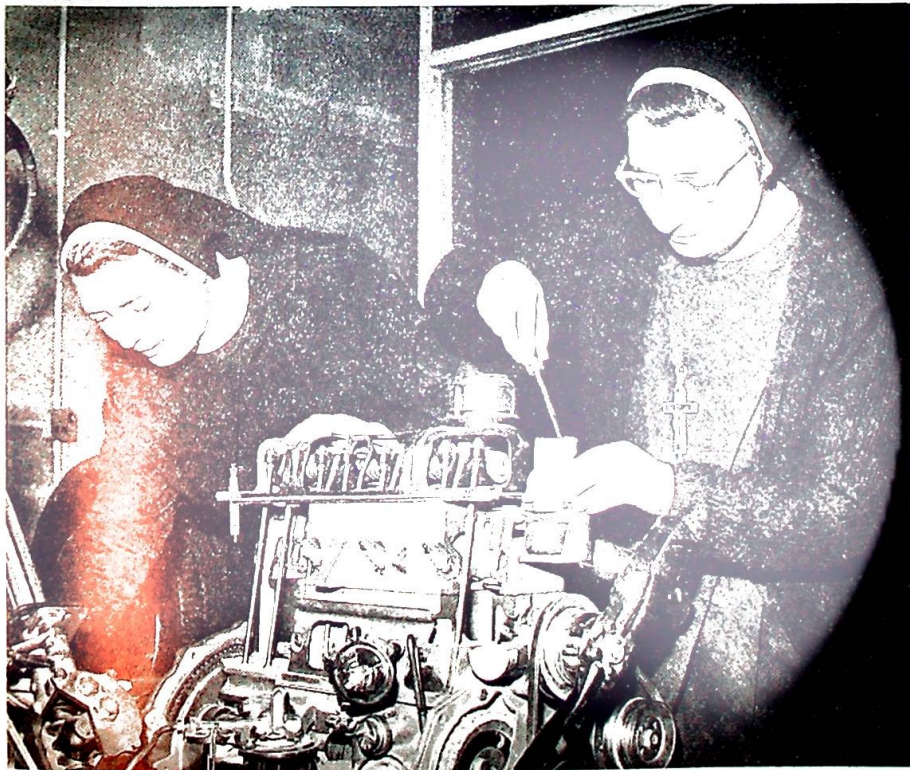
Man stillet seg spørsmålet: kjenner man den verden vi bryter med og på hvilken måte skal man gjøre det?

Ved vår profesjon har vi valgt å bryte med verden, d.v.s. å ta avstand fra det som er *ondt* i verden.

Hvilken holdning har vi overfor krig, salg av våpen, pengeutpressing etc.?

Hvordan vurderer vi andre mennesker? Vi tar avstand fra det onde ved f. eks. å ta imot enkle mennesker i våre miljøer istedenfor å gi de bedrestilte forrang for dem — ved å

(Forts. neste side)

To ordenssøstre fra St. Joseph's Convent, Ross-on-Wye i England, sr. Mary Clare og sr. Mary James går for tiden på et kurs i bilreparasjoner for å bli mer selvhjulpne med klosterets bil. I billedteksten fra Press Association kalles for «the no nonsens nuns».

På den moderate progressismes...

(Forts. fra forrige side.)

ta imot ensomme mennesker, gi dem den varme som verden ikke gir dem.

Klarer vi å gi avkall på såkalte «gode» tradisjoner, hvis disse hindrer oss i å gjøre godt mot menneskene?

Dette tema ble på langt nær utdypet, men vil bli tatt opp i andre fora.

Pater Horvath s. j. holdt et foredrag om: Hva vil det si å tro i vår tid?

Samme formiddag holdt en belgisk sekularprest, pastor Mathieu, et orienterende foredrag på tysk, om ordenssøstrenes situasjon i Belgia og om hvordan man der reorganiserer de store institusjoner som følge av manglende søstertilgang.

Ut fra disse to foredrag hentet man to temaer til gruppediskusjon:

Omsorgen for våre eldre søstre.

De fleste kommuniteter har i de siste år hatt liten tilgang på unge søstre. På samme tid stiger levealderen, slik at mange kommuniteter har og vil i de kommende år få et stadig økende antall eldre søstre. — Som overalt i samfunnet kjenner man også i klostrene til generasjonskonflikter. Ifølge diskusjonen viser erfaringen at det ikke er heldig å skille de eldre søstre fra de yngre. De fleste eldre søstre ønsker også å forbli i det hus de sist har virket. Man bør i tide forberede våre søstre på alderdommen før de blir for gamle, ved å la dem velge en hobby, delta på kurser o. l., slik at de senere ikke blir rastløse eller føler seg unyttige, når de ikke mer kan fylle en vanlig arbeidsdag.

Problemet eldre søstre blir først virkelig vanskelig å løse når en kommunitet får en eller flere søstre som pleiepasienter. Av diskusjonen fremgikk det at kommunale gamlehjem ikke kommer på tale. Har man selv ikke sykehus eller aldershjem, bør kongregasjonene seg i mellom arbeide i fellesskap. Problemet angår dessuten ikke bare våre søstre, men angår også våre prester. I plenum ble det besluttet at denne viktige sak bør vurderes av alle kongregasjoner samlet og sendes derfor over til R.O.F. til videre behandling.

Hvilket ansvar har vi for våre legfolk som lever isolerte?

I alle våre menigheter har vi en-

Søster Andrea.

somme og isolerte katolikker, ensomme dels i sitt livs- dels i sitt trosmiljø. Her ser man det nødvendig med et engere samarbeid mellom prester, søstre og legfolk. Problemet er særdeles stort i våre drabantbyer. For å hjelpe disse mennesker som etter hvert lever mer og mer i periferien, kreves det megen takt av hver enkelt søster som går inn for dette apostolat. Det fremgikk også av diskusjonen at man bør gå inn for at kommuniteten som helhet er miljødannende og gjestfrie, dog uten at kommunitetens liv lider under dette. Søstrene bør også hjelpe de ensomme til å finne seg til rette i den sosiologiske sammenheng de befinner seg i.

Mange ga uttrykk for sin uro over at så mange av våre unge glir bort fra Kirken og man stilte seg spørsmålet: Isolerer ungdommen seg fra Kirken, eller er det Kirken som isolerer ungdommen?

Pater Raulin o.p. samlet til slutt trådene fra disse tre arbeidsdager:

OPPSUMERING

Først vil jeg peke på den slående overensstemmelse i både problemstillinger og forsøk på løsninger som preget foredragene. Fire foredragsholdere av fire nasjonaliteter og fra fire ordenssamfunn, med erfaringsområder såpass forskjellige som Norge og Belgia, kom spontant inn på de samme sentrale problemer og så temmelig likt på dem. Dette er betryg-

gende, fordi det viser at vi bruker våre krefter på reelle spørsmål og ikke slåss mot vindmøller.

Alt tyder på at den vei vi bør slå inn på, er den moderate progressismes vei. Biskop Gran anbefalte den, den ser ut til å svare både til priorinnenes ønsker, til de norske katolikkens innstilling og dessuten til norsk lynne og tradisjon. Vi skal helst ikke la oss prege av uroen utenfor landets grenser, selv om vi dermed går glipp av å være originale, men vi har all grunn til å følge nøye det som foregår utenlands og nyte godt av andres erfaringer. Vi skal ikke tilstrebe en nøytral middelvei, som hverken er helt konservativ eller helt progressiv, men gå fremover med mot og tillit uten å miste vår forankring i det som nå eksisterer.

I klosterlivet finnes der et såkalt «karismatisk» element. Klosterkall og klosterinstitusjoner bygger på åndsgaver. Og Ånden blåser hvor den vil. Den moderate linje innebærer full anerkjennelse av den karismatiske linje. Men den forutsetter samtidig at vi fullt ut aksepterer de sosiologiske lover som er virksomme i vår samtid, og som ofte forklarer den utvikling vi er midt oppe i.

Der finnes ingen reell motsetning mellom lydighet overfor Åndens impulser og en nøktern iakttagelse av det moderne samfunns utvikling. På samme måte som fuglen ikke flyr i strid med tyngdeloven, men ved å benytte seg av den, bruker Ånden menneskelige faktorer for å forfølge sine opphøyede mål.

Prinsipiell motstand mot alt nytt strider både mot Åndens virke og en nøktern vurdering av vår nåværende situasjon; den står nemlig for ubevegelighet, mens både Ånden og samfunnsutviklingen i høy grad er dynamiske krefter.

De som drømmer om å forandre Kirken eller klosterlivet ut fra en ideologi som tar form i deres hjerner, synder likeledes både mot Ånden og mot realismen. Selv om de tar sitt utgangspunkt i en riktig vurdering av mange faktorer i vår tid, innsnærer de livets gang til det de kan fatte av den. De høres meget progressive ut, men deres løsninger er for stivbente.

Den ekte trosholdning er realistisk, den lukker ikke øynene for den ofte nedslående virkelighet. Men den har også plass for Åndens overraskende virke. Den satser på den oppstandne Kristus, og vet at meget av det som mennesker har bygget, selv om det

var med Guds velsignelse, kan forgå, men ikke Kristi ord om det evige liv.

De forskjellige problemer som opptok oss under priorinnemøtet, ble også betraktet i lyset av disse prinsipper.

Vi talte en del om autoritet og frihet. Her skal vi hverken holde fast med det gamle eller lage teorier om alle de krav som den idealiserte frihet stiller. Vi skal åpne oss mot en ny form for lydighet og myndighetsutøvelse ut fra både et bedre kjennskap til vårt demokratiske samfunns struktur og en dypere forståelse av Paulus' ord: «Der hvor Herrens Ånd er, der er frihet». Både det moderne samfunn og Åndens virke trekker nemlig i samme retning: Forlange autoritet der hvor det er nødvendig og fremelske friheten der hvor det er mulig. En sann kristen autoritet står forresten aldri i strid med kristenmenneskets frihet.

Når en rekke søstre føler seg tilskyndet til å søke arbeid utenfor våre tradisjonelle institusjoner, skal vi hverken prinsipielt stenge veien for dem av pietet overfor det som har vært, eller lage teorier om at det egentlig er det alle søstre burde gjøre. Vi skal se etter behovene i tiden og åpne oss for Den hellige Ånds impulser. Så kan vi gå frem i troens ånd og bygge oss en kanskje beskjeden fremtid, men dog en fremtid i Herrens tjeneste.

Og slik kunne vi fortsette med en rekke problemer som vi har behandlet. Intet av disse problemer ble «løst». Men på sitt nivå gjorde priorinnene den erfaring som biskopene gjorde under konsilet i verdensmålestokk: Mennesker som er besjelet av tro, håp og kjærlighet, som har en sterk forankring i Kirkens tradisjon, vil alltid og til tross for at de er uhyre forskjellige, kunne nå frem til en praktisk talt enstemmig oppfatning av de fundamentale problemer. Det var meget oppmuntrende å oppdage at søsterkommunitetene over hele landet faktisk trekker i samme retning og fører en ensartet politikk hva de grunnleggende problemer angår. Og dette betyr uendelig meget for hele den katolske kirke i Norge. Fra nord til syd danner nemlig søsterkommunitetene en slags rygggrad som holder det hele sammen. Søstrenes muligheter for å samle menighetene er store. Har søstrene over hele landet et positivt og konstruktivt felles syn på sin egen ajourføring, vil Kirken i Norge også kunne regne med en tryggere overgang til en vanskelig fremtid enn om vi manglet denne «rygggrad».

BISKOPEN:

Ordenslivet har forekommet i Kirken selv har eksistert. Periodevis gjennom historien har det blomstret, til andre tider har det ligget nede, har det synes døende, for atter igjen å kvikne til — til ny utfoldelse. I tider som disse, som på alle områder også utenfor Kirken er vitne til institusjonenes krise, er det naturlig å spørre seg selv hvilken plass de religiøse ordener egentlig har innen Kirken, ja, om de virkelig har en organisk plass i det hele tatt. Kanskje er de til syvende og sist bare tilfeldige bevegelser, menneskeverk underlagt sosiologiske lover, dømt til undergang når deres berettigelses tid er omme?

I årene før Vatikankonsilet ble nettopp dette problem drøftet blant teologer. Spørsmålet ble gjerne stilt slik: Er ordenslivet en del av Kirkens struktur, eller er det bevegelser innenfor rammen av denne struktur?

Jeg brukte ordet *struktur*, et uttrykk som ustanselig går igjen i kirkelig sammenheng. For ikke lenger enn ca. 25 år siden, f. eks. under Pius XII's pontifikat, var man ennå helt selvfølgelig opptatt av (om enn slett ikke utelukkende) å tenke og virke i strukturer. Det religiøse liv — ikke minst — ble strukturert til å reflektere i det lille, Kirkens struktur i det store. Det er riktig at der hvor flere mennesker skal dele tilværelse og oppgaver, må man ordne og rasjonalisere gjennom visse reguleringsnormer og vedtak. Jeg tror vi i dag

er noenlunde enige om at tendensen tok overhånd. Det som vel i bunn og grunn skjedde var at man ikke lenger tilstrekkelig erkjente det religiøse livs opphav som en fri inspirasjon. Inspirasjon kommer jo av inspirare, inngi ånden. Eller om man gjorde det, manglet tilliten enten til at inspirasjonen ville fortsette eller til at de som skulle bære den videre, ville være på høyde med utfordringen. Det gamle ord som jeg av og til bruker: at alle store bevegelser begynner i mysteriet og ender i administrasjonen, har så alt for ofte gjort seg gjeldende. Jeg tror ikke vi skal se på den såkalte krise i ordenslivet i dag som bare et onde; mangelen på kall, på unge som vil innpasse seg i «systemet» og oppgi (frykter de) sin identitet, gjør at ordenslivet som sådant står overfor helt essensielle problemer, for første gang på meget lenge.

Så lenge rekrutteringen var god kunne man alltid fortsette mer eller mindre i samme baner som før, med større eller mindre ajourføringer der det var opplagt nødvendig. For å komme vårt opprinnelige spørsmål litt lenger inn på livet, må vi forflytte vår interesse fra de som skulle inspireres til Den som inspirerer, eller rettere, til vår oppfatning av Ham og den måte vi belærer andre om Ham på. Gud er evig, uforanderlig, konstant, uenfor tid og sted. En hel teologi eksisterer om dette. I sine moralteologiske utløpere insisterer den på

(Forts. neste side)

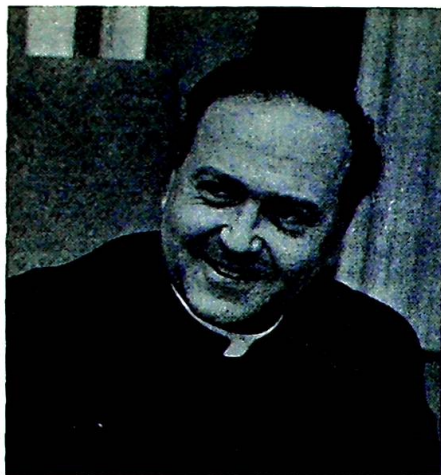

BISKOPEN -

(Forts. fra forrige side)

en Skaper som i kraft av sitt vesen forlanger orden og disiplin av sin skapning. Kirken, Guds organiserte folk måtte reflektere dette og gjør det. Den fundamentale struktur er uforanderlig: Paven og bispekollegiet er elementer som ikke kan elimineres. Vårt spørsmål er, for å minne om det, om hvorvidt Ordenslivet er en del av Kirkens fundamentale struktur, analogt med f. eks. episkopatet. Dessverre har man så altfor ofte sett seg blind på Guds uforanderlighet, i hvert fall valgt å la denne del av hans vesen dominere bildet. Institusjonene har reflektert dette: orden, konstanthet i engasjement, disiplin, organisasjonsformer med henblikk på varighet til den ytterste dag. Med de ofre dette ikke sjelden innebar for individene. Men Gud er jo meget mere enn den evig stabile uforanderlige. Han reflekteres i sin skapning som dynamisk, fantasifull, ansvarlig for skjønnet som overgår all forstand, ikke bare i naturen, men f. eks. også i den kunst menneskene har fått begavelse til å skape: musikk, maleri, poesi osv. Områder hvor strikt orden og reglementering ville oppnå det helt motsatte av det tilsiktede.

Gud er fri og har villet gi menneskene av sin frihet for at de skulle evne å la seg inspirere til mangfoldig, skapende og fantasifull innsats innenfor rammen av hans plan med sitt folk. Men alt dette forutsetter eller forlanger også foranderlighet. Kirken må ha begge deler: en grunnleggende struktur som ikke kan brytes, og den skapende innsats som kan ta flere former alt ettersom det trenges. Jorden, fjellene, viddene osv. er den struktur vi lever i. Blomstene, fuglene, dyrene, men aller mest menneskene, er de foranderlige, bevegelige elementer som skaper utvikling og gir oss nye former. Kirken er den guddommelige institusjon par excellence. Som Kristi Mystiske Legeme reflekterer den Gud selv, og må gjøre det til tidenes ende.. Hierarkiet er dens stabile struktur. Ordenslivet i sine utallige avskygninger fra det rent kontemplative til det fullt aktive, representerer åndens skapende frihet. Derfor må man passe på ikke å ville gjøre dette evigvarende stabilt og uforanderlig som Kirken selv. Da risikerer man å bli mindre fornyelsesdyktig enn Kirken faktisk er det gjennom sine konsiler, synoder, bispekonferanser og annet. Troskap mot grunn-

leggerne er ikke det samme som uflexible kadre som skal holde det hele på plass.

Så kan vi si at Ordenslivet er Guds eksistensielle gave til sin Kirke, gjennom hvilken han stadig manifesterer sin kjærlighets alltid friske og overraskende dynamikk og skjønnhet. Det religiøse liv kan således ikke sies å være en del av Kirkens struktur. Men det er en organisk del av Kirkens liv og på ingen måte kun hellige menn og kvinners individuelle påfunn hvis sum bare skulle være lik delenes totalitet. Ordenslivet er utgått fra Åndens virke i Kirken, gjennom hvilken Gud søker å vise oss særlige sider av sitt vesen. Dette betinger at de religiøse ordener så å si er på vakt overfor Guds neste trekk og ikke lukker seg inne i det en gang oppnådde og perfektionerte.

Selv om ordenslivet i Kirken altså aldri vil kunne dø ut, så kan en individuell orden gjøre det, som det har skjedd opp gjennom historien, men alltid bare da når den menneskelige holdning stivner. Hvor Ånden ikke får komme til, trekker han seg tilbake og rigor mortis blir uavvendelig.

Ladislav Orsy har for noen år siden klart å si noe nytt om Jomfru Maria i forbindelse med Ordenslivet. Han sa noe slikt som at Maria er prototypen på Guds frie gave til Kirken. Hun hadde ingen andel i Petrus' nøkkelmakt, var ikke apostel, hadde ingen hierarkisk funksjon. Hun måtte bevege Kirken gjennom inspirasjon og ikke gjennom ytre maktapparat; allikevel er det umulig å overse konsekvensene av hennes stille virke i og for Kirken. Hun er prototypen på det religiøse kall; hun fikk en gave som ikke hadde sin opprinnelse i noen kirkelig struktur, og dog fikk hun en åndelig sendelse fra Gud. Hennes funksjon var å inspirere, ikke å regjere eller styre. De som er kalt til

Ordenslivet har en analog misjon: å være kilden til autentisk inspirasjon i Kirken. Slik blir de også, som den livsform de har valgt, en Guds gave, en Guds eksistensielle gave til Kirken. Kirken på sin side må erkjenne denne gaven og verne om den så den alltid kan få livs- og utfoldelsesmuligheter. Så er vi da kommet til det at det ikke er et spørsmål om det religiøse liv vil fortsette i Kirken, men *hvorledes*.

Uten å ville postulere noe absolutt skille mellom den hierarkiske struktur (Paven/biskopene) og den labile del, åpen for inspirasjon og omforming (jeg vil gjerne kalle den profetisk til sammenligning med den førstnevnte monarkisme), for de dekker jo hverandre ikke så sjelden gjennom forening i én og samme person, mener jeg det er viktig å si at de religiøse ordener, og særlig de kvinnelige som ikke er hierarkisk belastet (ennå), kanskje enda mere enn hittil, må være seg bevisst at en helt ny respons, helt nye eksistensmønstre kan være ventet av dem.

Når jeg sier dette, mener jeg ikke at jeg nå som biskop vil forberede dere på at jeg går med revolusjonerende planer for kongregasjonene i vårt bispedømme. Jeg går dypere: Profeten (i motsetningen til Kongen i Det gamle Testamente) var først og fremst Guds talerør, Guds instrument, som sa og gjorde ting på Guds vegne. Gud sendte ham hit og dit, og han kunne forandre, endog reversere en plan. Profetene var også *tegn*; på analog måte må de som lever det religiøse liv til enhver tid være tegn på Guds aktualitet. Hvilket innebærer et konstant beredskap for kongregasjonenes, men også kommunitetenes og den enkelte søsters side, til å ajourføre seg, ikke å ajourføre seg med verden (som om tidsmessighet var et betydelig karisme, — i virkeligheten er det jo bare sunn fornuft), men med de virkelige religiøse og medmenneskelige behov som samtiden har. Dette forlanger atskillig mer enn viten om moderne sanitær-anlegg og tekno-vitenskapelige landevinninger på de områder man er aktiv. At man ikke bør neglisjere dette er klart, men det stopper ikke der. Man må nemlig være oppmerksom på at det kan være at Vår Herre heller ser at man nedlegger en institusjon enn at man moderniserer den.

Når jeg har betonet dette med inspirasjon, med det profetiske i Ordenslivet, så er det fordi man i dag har en så altfor stor tendens til å ville

(Forts. side 199.)

ACADEMICUM CATHOLICUM

Av ELLEN NIELSEN

Den 27. maj 1896 stiftedes Academicum Catholicum som en sammenslutning af katolske akademikere i København, der skulle kunne «drøfte alle alvorlige spørgsmål åbent og frit» og desuden «være en heldig modvægt mod den fritænkeriske omgivelse, de leve i ved universitetet».

A. C.s annaler gennem de 75 år afspejler klart udviklingen af dansk katolicisme, for det kan jo ikke nægtes, at den katolske kirke altid har tiltrukket akademikere mere end arbejdere og landboer, skønt Leo XIII's arbejderrundskrivelse kom fem år før A. C.s stiftelse. Det var dengang. Carl Ewald sagde om katolikkerne: «Ja, I kan folde jeres hænder, men knytte dem kan I ikke!»

De to første administratores (man holdt latin i hævd) var forfatteren Johannes Jørgensen og stud. med. S. A. Rasmussen. I 1896 var Johannes Jørgensen lige blevet katolik i den nybyggede Jesu Hjerter kirke og kom nu hjem efter et ophold i benediktinerklostret Beuron. Det var i Sct. Andreaskollegiets dage, og jesuitterne både derfra og fra Stenosgade kom til at præge debatterne i A. C. Navnlige pater Breitungs kamp mod Darwinismen skal have været dramatisk. Mærkeligt at tænke på i dag, hvor udviklingslæren i princippet er accepteret.

A. C.-ledelsen var imidlertid stadig mest lægfolk, såsom forfatteren Oskar Andersen, billedhuggeren Chresten Skikkild og psykiateren Paul Reiter. Da jeg selv kom til i periferien i 1926, havde den elskelige og kunstnerisk begavede pater A. Menzinger fået styret, efter at han længe forinden havde holdt filosofiske forelæsninger for de katolske studenter, senere samlet i bogen «Fra før Kant».

Det var i hine dage, da man kunne møde koryfæer som Helge Rode ved en A.C.-aften, hvor forfatterinden, den mærkelige og originale Ragnhild Blicher Simonsen, efterkommer af Steen Steensen Blicher, havde indledt en debat om mystik. Jeg kan endnu se Helge Rodes lange skikkelse skyde op for enden af bordet, vi sad omkring på klunkestolene oppe under taget i Vester Voldgade, mens digteren indvendte, at der dog nok forud for en

mystisk oplevelse var gået en måske umærkelig forberedelse.

A. C. var allerede da et tillægsuniversitet for os studerende. Hvorfor var vi så ikke tilfredse? Med Peter Schindler og Hubert Messerschmidt bag sig kom en mere danskpræget og moderne ledelse (Peder Olav Hansen, Enoch Hjorth) til, og årene 1928—30 var yderst frugtbare. Der var forelæsninger af Dom Alois Magerosb i anledning af 1400-året for Benedikt af Nursia, og af Hubert Messerschmidt om Augustin. Man vil måske i dag sige, at emnerne også her i 1930'erne ofte var lovlig historiske, interessen var bagudrettet mod kirkens store tider. Vi så tilbage til middelalderen, og «tilbage» var næsten et nøgleord. Danmark skulle vindes tilbage til den katolske kirke og verden skulle «hentes hjem» til Kristus — mens Kristus i dag for os jo er fremtiden.

Alligevel var der meget f. eks. i Peter Schindlers studieaftener om oldkirke m. m., der satte os i gang og var med til at forberede den senere dramatiske udvikling inden for den katolske kirke, også hos os. På en helt anden linie, mere i dybden, lå den betydning som pater Heinrich Roos siden krigsårene sammen med

Johannes Jørgensen.

den omsorgsfulde formand Gotfred Wissum fik for de katolske studenteres kammeratskab især ved sommerlejrene på Langø og senere ved studiekredsarbejde med tidens filosofi og teologi. Et særligt kapitel er årene lige efter krigen også ved de skandinaviske møder, præget af glæden over de nyfundne kammerater fra de andre nordiske lande.

Forsømte man i nogen grad efterhånden A. C.-stifternes parole om at diskutere «åbent og frit»? Den kolde krigs år med deres opgejlede frygt for kommunismen kom unægtelig til at hemme forståelsen af den udvikling ude i den katolske verden, som var på vej og som endelig førte til Vatikanconcilet.

Konverterede man i 1930'erne af historiske årsager, var det nu mere den katolske kirkes autoritet, der virkede dragende. En vis mistænksomhed gjorde sig gældende over for de katolske akademikere, som søgte at sætt gang i en katolsk arbejdergruppe og bevidstgøre katolikker i mere progressiv retning med bladet «Arbejdet» som modvægt mod det stadig mere konservative tidsskrift «Catholica» (også skabt af A. C.-medlemmer).

De sidste års studenteroprør har ført til, at en flok fra A. C., som savnede «åben og fri» debat, brød ud under navnet «Bifrost», broen hvor Hejdal stødte i luren. Samtidig indledte disse oprørere et økumenisk samarbejde med andre kristne studenterorganisationer, og det har i øvrigt nu bredt sig også til A. C.

Som jubilæumsønske kan man måske håbe, at den dialog der slås så meget til lyd for med andre kristne og med ateister også må kunne trives blandt danske katolikker selv, studenter og intellektuelle ikke undtaget. At A. C. har vilje hertil, bevidnes bl. a. af, at formanden lektor Kaspar Kallan har indbudt den spanske oppositionsmand Ruiz-Gimenez til jubilæumsfesten.

LØSSALG AV ST. OLAV

i Grundt Tanums Bokhandel, Universitetsbokhandlens i Sentrum og på Blindern.

LESERBREV

Fra søster Rita

Ad: Norske katolikker på Mariabolm.
Emnet: Religionsundervisningen.

Herr Redaktør.

Som en kan lese på s. 141 i St. Olav av 15. mai, ble det i innledningsforedraget til dette emnet nevnt at to kommisjoner innen vårt bispedømme er kommet i arbeide etter 1965 da Biskopen sammenkalte til en konferanse om ungdommens situasjon i bispedømmet.

Det ble videre henvist til moderniseringstiltak en er i gang med innen statskirken.

Efter referatet å dømme var ingen representant fra religionskommisjonene tilstede. Alt tyder dessuten på at Legmannsrådet heller ikke hadde skaffet seg informasjon vedrørende kommisjonenes arbeid, til tross for at religionsundervisningen var det ene av to hoved-emner på konferansen.

Undertegnede er ikke medlem av nevnte kommisjoner. Mitt håp er at disse selv vil komme med sine beretninger.

Jeg vil gjerne få lov til å legge frem en del mer generelle opplysninger omkring moderniseringstiltak som er i gang innen våre rekker.

Kurs i Bergen: I 1959 ble det i Bergen holdt en kateketisk studieuke ledet av en kjent nederlandsk religionspedagog. Deltakere: 20—25 ordenssøstre, som alle underviste barn i religion, det være i skoler eller ellers i menighetene. Følgende menigheter var representert: Arendal, Bergen, Hamar, Haugesund, Kristiansund, Molde, Stavanger og Ålesund.

I 1963: Fortsettelseskurs, igjen i Bergen. Samme leder, stort sett de samme deltakerne.

Kurs i Danmark: (klipp fra Danmarks katolske Lærerforbunds Meddelelsesblad)

RPU (Religions-pædagogisk Udvalg) i 1966: Pater L. O. Dorn S.J. skriver bl. a.: «... Blandt de konkrete resultater, som er opnået i det forløbne år, vil jeg først og fremmest nævne Kateketcentralen på Rygard, der blev åbnet i oktober. Denne materialesamling er allerede så omfattende, at den skulle kunne yde præster, religionslærere, kateketer og forældre betydelig hjælp...»

«... Hvert annet år i efterårsferien holder RPU studiedage for religionslærere, forældre m. m. Fra 15. — 17. oktober 1966 var over 150 deltagere samlet...» Disse studiedager har hatt deltakere fra Norge.

Fra 3. — 7. juli 1967 holder så Kateketcentralen for første gang en studieuke for religionslærere. I alt deltok vel 60 rel.lærere i kurset, som også talte representanter fra Færøyene, Norge og Sverige. Foredragsholdere: p. Krienbühl, Jørgen Hviid, Lars Messerschmidt m. fl.

I årene som følger, dvs. 1968 og 1969, holdes der utvidete fortsettelseskurs, hvert år med stigende antall deltakere, også fra Norge. I 1970 kunne Kateketcentralen ikke arrangere kurs på Rygaard. På initiativ av kateketkommisjonen i Bergen og ved en enorm innsats og velvilje fra p. Krienbühls side kom kurset i gang i Oslo! Se referat i St. Olav høsten 1970.

Studieuken 1971 vil finne sted i dagene 28. juni — 3. juli på Rygaard, Hellerup.

Storparten av deltakerne ved disse kursene er ordenssøstre, fra de danske menighetene kommer også ganske mange prester, videre en gruppe legfolk, særlig lærere. For bare å holde meg til min egen kongregasjon: 8 — 10 St. Francis-kussøstre har deltatt, noen alle 4 år på rad! Heller ikke har leg-lærere fra St. Paul skole manglet!

Av bøker som kan være av interesse for dem som interesserer seg for religionsundervisning, vil jeg nevne følgende (utkommet på dansk): Nyt Nord Forlag, Arnold Busck 1966 — G. W. Allport: «Psykologi og religiøsitet». «... Bogen bør være obligatorisk læsning for alle religionslærere...», sier p. L. O. Dorn i sin anmeldelse sept. 1967 i Meddelelsesblad.

1970 K. E. Bugge og Reimer Jensen: «Religionspsykologi — Et teologisk-psykologisk symposium» (Gyld. pæd. Bibliothek 1970). Denne siste er en samling foredrag holdt ved et kurs i rel. psykologi den 6.—16. januar 1969 på Danmarks Lærerhøjskole.

«Av særlig interesse for katolske rel.lærere må fremhæves Jørgen Hviids klare og interessante redegjørelse over den religions-psykologiske forskning efter den 2. verdenskrig — USA, Canada, Belgien og Frankrig. Heri omtales Lumen Vitae Centret i Bruxelles, hvor man på universitetsnivå samler professorer fra flere forskjellige europeiske lande til forelesninger i teologi, psykologi, sociologi og metodologi. Centret udgiver tidsskriftet LUMEN VITAE (som kan lånes i Kateket-Centralen). Det indeholder kateketiske og religionspsykologiske artikler og utkommer fire gange om året. — I samme foredrag omtaler Jørgen Hviid den religionspædagogik, som er blevet til i Quebec-provinsen i Canada, den, som vi her i landet (Danmark) kender under navnet «Det kanadiske System», og som er et eksempel på en anvendt form for religionspsykologi og religionssociologi.»

«JEANNE

Den Internasjonale Alliansen Jeanne d'Arc.

Aktiv innsats for kvinnenes likestilling i kirke og samfunn.

AV BABY JOHANNESSEN

La det innledningvis være helt klart: Alliance Internationale Sainte Jeanne d'Arc eller St. Joan's Internationale Alliance, som er den engelske benevnelse, er en katolsk kvinnesaksbevegelse, som stiller pågående likestillingskrav der hvor andre katolske kvinneorganisasjoner bare gjør spredte fremstøt eller endog holder igjen og iblant også motarbeider likestillingsarbeidet. Alliansen henvender seg således til de innsatsvillige og

Sitat fra Bokanmeldelse ved red. i Meddelelsesblad nr. 2, 10. årgang, sept. 1970.

Som en ser av disse spredte bemerkninger, eksisterer der både i og utenfor Europa et samarbeid på det rel. ped. område.

Referatet av Mariaholmmøtet sier: «... vi har svært få norske pedagoger som har spesialisert seg på rel.undervisningen...»

Bør man ikke nettopp av den grunn se utover våre nokså snevre grenser?

søster Rita van Balen.

d'ARC»s UTFORDRING

pågående individer, og medlemsvervingen går ikke ut på noen masse-tilslutning, men sikter mere på selve den aktiviteten det enkelte medlem utøver i kirke og samfunn, ut fra sine interesser, sitt politiske engasjement og sitt yrke. Alliansen er en frittstående og politisk nøytral organisasjon for katolske legfolk og søstre, som også gir adgang for innbudte prester, men som ellers opptrer uavhengig av Kirkens hierarki, og opptar også ikke-katolske medlemmer. Organisasjonen er med andre ord en pressgruppe overfor hierarkiet i likestillings spørsmål — på samme måte som den gjør sine krav gjeldende overfor de profane internasjonale organisasjoner.

Med konsultativ status.

Jeanne d'Arc har konsultativ status ved FN's økonomiske og sosiale råd (ECOSOC); videre kategori C-status ved UNESCO og blir tatt med på råd av ILO (Den internasjonale arbeidsorganisasjon) som en av de ikke-regjeringsoppnevnte (non-governmental) organisasjoner. Jeanne d'Arc er videre en av grunnleggerne av de internasjonale kvinneorganisasjoners liaison-komité (en viktig samarbeidskomité som ivaretar kvinnes interesser generelt overfor FN og alle FN's særorganisasjoner).

Jeanne d'Arc Internasjonale Allianses president er for tiden dr. jur. Magdelein Leroy-Boy fra Belgia, med visepresidenter som representerer Australia, USA, Frankrike, Tyskland, Storbritannia og Argentina.

Jeanne d'Arc- Internasjonale Alliansen startet som «De katolske kvinners likestillingsselskap», grunnlagt i 1911 av Gabrielle Jeffery i Storbritannia; navnet ble endret i 1923. I 1931, ved 500-årsminnet for Jeanne d'Arc, ble det startet en gruppe i Frankrike. Ut fra denne basis vokste bevegelsen og ble etterhvert internasjonal — dens kontaktnett er globalt.

Hva har Alliansen utført?

Jeanne d'Arc Internasjonale Alliansen har arbeidet iherdig gjennom alle år for avskaffelsen av barneekteskap, opphevelse av slaveriet, fjernelse av ordningene med tvungent ekteskap og handel med mennesker; Alliansen har videre arbeidet for de

gifte kvinners nasjonalitetsrettigheter, for kvinnes likelønn, for kvinnes rettigheter i arbeidsliv og offentlig forvaltning osv. Listen over henvendelser til FN og dets særorganisasjoner er imponerende — det ville bli en hel magisteravhandling å utforske innholdet i disse henvendelser og finne ut i hvor stor utstrekning Jeanne d'Arcs synspunkter er blitt tatt til følge. Overfladisk betraktet er det allerede klart at synspunktene er referert i de offisielle dokumenter. Det gjelder både menneskerettighetserklæringen og erklæringen mot kvinne-diskriminering som FN's generalforsamling har vedtatt.

Videre har Alliansen vært representert ved de store konferanser som har vært holdt i FN's regi. Presidenten var til stede under UNCTAD-møtet i New Delhi, for å nevne det. Jeanne d'Arc Internasjonale Alliansen innskrenker ikke sin virksomhet til de områder som tradisjonelt behandler kvinnespørsmål — det er tydelig at man har oppfattet at kvinnes frigjøringsbestrebelse må skje ut fra de endringer i lovgivning, arbeidsvilkår, økonomiske forutsetninger (finans- og handelspolitikken), utdannelsesmuligheter (kontakten med UNESCO er fortløpende, som den er det med ILO, sosiale og helsemessige forhold (Verdens Helseorganisasjon). Der foregår et kontinuerlig observatørarbeide.

For den som ikke kjenner til hvorledes FN's særorganisasjoner arbeider, kan dette synes som et overflødig engasjement for en katolsk kvinneorganisasjon. I virkeligheten er særorganisasjonenes vedtak mere praktisk bindende for medlemsstatene i konkrete saker enn hva de generelle politiske resolusjoner fra FN's hovedforsamling innbyr til. Det skjer gjennom påbud (Verdens Helseorganisasjon) eller gjennom konvensjoner og rekommandasjoner (Den internasjonale arbeidsorganisasjon ILO), for å nevne to av de mest kjente særorganisasjoner.

Alliansen og ILO.

Et nr. av Jeanne d'Arcs blad *The Catholic Citizen* (som alle medlemmer får tilsendt) er viet ILO's 50-årsjubileum. For den som allerede måtte ha glemt det, kan her repeteres at pave Paul i den anledning besøkte

Genève. Dr. jur. Magdeleine Leroy-Boy, Alliansens president, minner i en lederartikkel leserne om hvorledes man ved å studere *The Catholic Citizen* bakover, kan finne bevis for det gode forhold Alliansen i alle år har hatt til ILO. Jeanne d'Arc har i alle år vært med i arbeidet for å få bedret kvinnes status, både i industrilandene og i utviklingslandene, — og for deres rettigheter økonomisk og i arbeidslivet. Man har kjempet mot alle hindringer for kvinnes selvutfoldelse; det har vært gjort en innsats for kvinnes utdanning og opplæring, for deres pensjonsordninger osv. Det opplyses at bladet *The Catholic Citizen* blir distribuert blant ILO-byråets funksjonærer.

Kvinnene i Kirken.

Mange vil spørre: Hva har dette med oss nordiske katolikker å gjøre — at Jeanne d'Arc Internasjonale Alliansen har kontakt med de internasjonale organisasjoner? Hva gjør Alliansen for kvinnene i Kirken?

Svaret er: Hva vi katolikker gjør i samfunnet ellers, gjør vi til syvende og sist for Kirken — for det kirkelige fellesskap. Jo større frihet vi kan være med på å fremme i alle land, jo større rettferdighet, dess bedre grobunn for den medmenneskelige solidaritet vi som kristne er forpliktet på både i og utenfor Kirken.

Som vi vet, har vår katolske kirke et stort medansvar for de nedverdiggende forhold millioner av medsøstre lever under i sine respektive samfunn. Kirken har — som offisiell institusjon — forlenget hevet sin røst mot rasediskriminering. Men når talte hierarkiet imot diskrimineringen av kvinner
(Forts. neste side.)

JEANNE d'ARC...

(Forts. fra forrige side.)

nene? Først i en av de aller siste ukene opplevet vi at pave Paul (i brevet til kardinal Roy) talte imot kvinnekategorisering i Kirke og samfunn (om enn meget forsiktig!).

Under Det II. Vatikankonsil spilte Jeanne d'Arc Internasjonale Alliansen med i kulissene — og det påstås, uten at dette i skrivende stund kan bli undersøkt nærmere, at når enkelte av Konsilets dokumenter har fått en brukbar tekst med hensyn til kvinnes rolle i Kirken, skyldes dette ikke minst Alliansens påtrykk.

Under Den III. Verdenskongress for legapostolatet, som fant sted høsten 1967, fremmet Jeanne d'Arc et resolusjonsforslag som ikke ble vedtatt i den form det hadde (det var nok for imperativt!), men hvor de viktigste momenter kom med i den endelige resolusjon. (En digresjon: da denne resolusjonen ble lest for oss i plenum under Legmannskongressen, hvor jeg var tilstede, ble den mottatt med ovasjoner av forsamlingen. *Alle* klappet, unntatt hierarkiets topprepresentanter forrest i salen. Hva tenkte d'herrer kardinaler da, mon tro? At Kirkens endelig var nær forestående?)

Tilbake til resolusjonen. Den innleder med å henvise til dåpen, som gjør både mann og kvinne til ett med Kristus — til personer i Kristus. Det henvises (for sikkerhets skyld!) til Paulus — Gal. 3, 28 — som fordømmer enhver diskriminering mellom menneskene. Resolusjonen sier videre at den plass kvinnen inntar i Kirken, har sammenheng med den status hun har sosialt og kulturelt i samfunnet. Derfor må forholdene bli slik at det opprettes full likestilling mellom de to kjønn. I resolusjonsforslaget fra Jeanne d'Arc kreves det at kvinnene nå må få alle rettigheter på linje med mennene i Kirken — både som legfolk og innenfor presteskapet — mens Legmannskongressens endelige resolusjon er mere forsiktig her — den krever undersøkelse av de læremessige hindringer mot kvinnes fulle deltagelse i Kirkens sakramentale ordning.

Videre fordrer resolusjonen at fagmessig kvalifiserte kvinner får plass i alle pavelige kommisjoner og at meningsberettigede kvinner blir tatt med på råd under den omarbeidelse av Kirkeretten som nå pågår. I forslaget fra Jeanne d'Arc var det presisert hvilke Canones man ville ha medbestemmelsesrett over. Så om disse paragrafer ikke ble nevnt i den endelige resolusjon, foreligger de i forslaget og de kirkerettslærde behøver ikke å være i tvil om hva saken gjelder.

Angår det oss i Norden?

Det spørsmål katolikker i Norden nå stiller seg, er: Angår egentlig dette oss — vi har da likestilling? Mitt svar er: Ja — det angår oss. For det første fordi vi gjennom det internasjonale arbeidet kan hente inspirasjon til det arbeide vi skal utføre for kvinnesaken på hjemlig grunn — og for det annet fordi vi her har en kontakt utad hvor vi kan gi våre egne demokratiske erfaringer videre. Vi har nemlig også litt å yde, vi selv, fra våre nordiske land, både med hensyn til kvinnes rettslige stilling, ekteskapslovgivning, barns rettigheter, kvinnes arbeidsrettslige stilling osv.

Vi er få katolikker her — til gjengjeld er de fleste av oss privilegerte hva utdannelse og sosiale forhold angår, sett i globalt perspektiv. Det forplikter!

Ved å følge med i Jeanne d'Arcs arbeide på det internasjonale plan, får vi en solid bakgrunn for å ta opp aktuelle likestillingsspørsmål hos oss selv i våre verdslige samfunn og overfor den nordiske bispekonferanse.

De eksisterende katolske kvinneforeninger må i fred og ro få fortsette sitt arbeide.

Det er ikke vår mening å ødelegge for dem. Men en del av oss innser at andre aktiviteter er nødvendige i dagens kompliserte samfunn. Jeanne d'Arc Internasj. Alliansen betyr et tilbud og en utfordring — og noen av oss vil ta utfordringen alvorlig. Av to grunner: Kvinnesaksbevegelsen i våre nordiske land er radikaliseret også moralsk — etterhvert blir noen av de dyreste verdier i vår kristne etikk

ANNEN DEL AV

DEMOK

Problemet rör sig tydligen inte enbart om ett fördjupat ansvar för lekmännen och en vidgad representation för dem i kyrkans styrande organ. De önskar ökad medbestämmanderätt på alla nivåer, kanske inte i «decision taking» men i det som kallas «decision making». Denna med-

angrepet. Dermed må vi distansere oss fra kvinnesaksbevegelsen i dens radikaleste form, men vi trenger så absolutt et alternativ. For på den annen side ser vi klart at de eksisterende kristne kvinneforeninger er ute av takt med vår tid og står uten reell innflytelse på den moderne samfunnsutvikling. Vi kan derfor ikke unnlate å ta utfordringen fra Jeanne d'Arc Internasjonale Alliansen til oss nordiske kvinner alvorlig.

Baby Johannessen.

P.S. Det planlegges opprettelsen av en norsk avdeling. Interesserte kan få nærmere opplysninger ved henvendelse til undertegnede, Postboks 281, 1371 Asker.

NOEN AKTUELLE SKRIFTER

Av dr. J. van der Burg

«Ekteskapet og ekteskapsmoralen» (ny utgave) — kr. 3.

«Kritiske bemerkninger til den hollandske nye katekisme» — kr. 5.

«Skal vi tale i tunger?» — kr. 2.

Skriv til Katolsk sokneprestembete Arendal. Sendes portofritt.
Postgiro nr. 58360.

RATISERING (Se NR. 11)

bestämmanderätt vill de inte ta emot enbart ur de styrandes välvilje, utan önskar den institutionellt fastlagd. Givetvis kan den variera efter tid, ort och omständigheter.

Därmed förknippad är frågan om en konkretisering av sådan medbestämmanderätt vid val av ämbetsbärare och där i främsta rummet urvalet av kandidaterna i ett demokratiskt valförfarande antingen direkt eller indirekt genom representativa organ.

Onekligen har efter Vatikanum II en utveckling gtt rum i dessa ting och det intressanta är, att den har sitt upphov i konciliets egna tankar som i sin betydelse går utöver de blygsamma rekommendationerna att bilda rådgivande organ (t. ex. pastoralråd i de enskilda stiftet). Före konciliet ansågs lekmännens roll i kyrkan som «ett deltagande eller en medverkan i kyrkans hierarkiska apostolat». Konciliet framställde lekman-apostolatet som ett deltagande i själva kyrkans frälsningsuppdrag till vilket alla är kallade genom dopet och bekräftelsen (Konst. om kyrkan nr 32). Lekmännen betraktas alltså inte längre enbart som ämbetsbärarnas medhjälpare utan även och främst som självansvariga deltagare «i Kristi prästerliga, profetiska och apostoliska ämbete» vilka har «sin speciella roll i en levande kropp endast förhåller sig passiv utan tvärtom deltar i kroppens liv och verksamhet» så förverkligar även lekmännen «i kyrkan och världen sin egen uppgift i hele Gudsfolkets kallelse».

Tydligt skyntar man här en forskjutning i accenterna som utan tvekan kan betecknas som avgörande för den framtida utvecklingen i frågan.

Att en sådan medbestämmanderätt t. ex. vid val av ämbetsbärare inte är något nytt i kyrkan framgår av många vittnesbörd från kyrkans forntid. Redan i apostlagärningarna bestäms de sju (diakonerna) genom val (6:3—6). Första Clemensbrevet berättar att ämbetet förlänas i Rom «med hela församlingens samtycke» (44:3). Hyppolytos, Cyprianus, Augustinus beskriver inte bara hur prästerna och lekmännen väljer biskopar utan kräver rentav deras medverkan i kyrkans eget intresse. Påven Celestinus I:s princip: «Man skall inte

tillsätta en biskop mot församlingens vilja» (Ep. IV, 5 MPL 50, 434) blir t. o. m. rättsnorm hos Gratianus: Nul-lus inuitis detur episcopus (c. 16, D. 14). Vid olika regionala koncilier upp-tas samma tanke. Slutligen är det inte en teolog utan en påve, Leo d. Store, som har fastlagt principen: Den som skall förestå alle skall väljas av alla (Ep. X, 4, MPL 54, 628).

Samtidig er det enligt hela den katolska traditionen lika klart, att församlingen visserligen kunde välja biskopen men ikke tillsetta honom, dvs. förläna honom hans ämbetsfullmakt. Det senere var uteslutande hierarkins befogenhet, såsom det framgår redan av apostlagärningarna: Församlingen valde visserligen ansedda män, men apostlarna «lade händerna på dem» och satte dem till i deras tjänst (6:3 6).

Avsluttes i august-nr.)

BISKOPENS INNLEGG

(Forts. fra side 194.)

rasjonere kallet, til å se på Ordenslivet som et team av mennesker som har en felles oppgave og som forutsetter hver søsters maksimale utfoldelse, menneskerettighetenes floreling, demokratiet i rendyrket form. Jeg vil ikke underkjenne at det er noe riktig og godt i alt dette. Selvfølgelig må man ta med vår tids voksende psykologiske innsikt og bote på tidligere tiders noe for autoritære oppfatning av lydighetsløftet osv.

Men før vi kommer til disse ting, vil jeg igjen understreke Ordenslivets essensielt mysteriøse karakter: Gud som kaller et individ, på sin egen måte til det Han vil, og individets tydning av dette kall og respons til samme. Avmytologiseringen av Ordenslivet dithen at man blir munk eller nonne av eget suverent fritt valg, fordi man foretrekker denne spesielle eksistens — og virkeform fremfor en annen, eller fremfor å stå alene, er helt enkelt gal og vil bare virke oppløsende og forflatende og vil ikke evne å bringe noen inspirasjon hverken innad eller utad. En forstan-

derinne må derfor alltid være seg bevisst at hun efter evne må befordre det karismatiske element i den familie som er blitt henne betrodd. Da ordet *betrodd* ikke lenger helt dekker det faktiske forhold, overlater jeg til hver enkelt å tyde det ut fra sin egen erfaring.

Man kan kvele ånden (karismen) på to måter, gjennom to ytterligheter: ved for stor rigiditet, ved reglementsdyrkelse og fastleggelse av et utall hellige små tradisjoner, ved å velge et virke og dermed en livsform, ment å skulle vare til tidenes morgen: grunnleggerens visjon, tilsatt gelatin og oppbevart i en glassmonter.

På den annen side har vi dagens fare: den enkelte søsters frihet til å gjøre hva hun selv synes er det riktige (ofte underforstått: det riktige for henne). På den ene side en for enfoldig og lettvent lydighet til den absolutte autoritet, det såkalte priorinnevelde; på den annen side den individuelle egenrådighet. I første tilfelle er søstrene redd for priorinnen, i annet tilfelle er priorinnen redd for søstrene. I intet tilfelle vil det karisme gjennom hvilket Vår Herre søker å virke til kommunitetens og andre medmenneskers beste, komme til nevneverdig utfoldelse. Den gylne middelvei må være løsenet; en moderat, men umiskjennelig progressiv holdning fra forstanderinnenens side er efter min mening det eneste som i dag kan bringe Ordenslivet ut av den tilsynelatende krisetilstand det befinner seg i.

Hva kan så forstanderinnen gjøre? Titelen som ble meg oppgitt hadde jo dette innhold, presisert ytterligere slik «Hva kan en forstanderinne gjøre når det gjelder å fremme søstrenes åndelige og apostoliske liv?» Efter hele denne lange innledning er jeg fristet til å svare: jeg vet ikke. Det er kanskje derfor jeg går litt som katten omkring den varme grøten. Kanskje har jeg allikevel i det foregående indirekte gitt svar, idet jeg har understreket hva jeg holder viktig og hvilken grunnstilling jeg anser for vesentlig. Jeg overlater til dere som sitter her, og som har mange konkrete erfaringer fra en priorinnes usigelig vanskelige liv, å finne ut av hva de kan bruke av det jeg sier. Jeg skal være tilfreds om hver av dere går herfra med én tanke, med noe de kan bruke og omforme i henhold til eget behov.

Uten tvil må det være en forstanderinnenens vesentlige anliggende at de individuelle søstre i hennes kommuni-

(Forts. neste side.)

BISKOPEN . . .

(Forts. fra forrige side)

tet har hva man kaller et autentisk åndelig liv. Hva man ikke har, kan man heller ikke gi, derfor må selv-sagt forstanderinnen selv være åndelig i live. Hennes første problem er derfor henne selv. Vi må forutsette at hun hadde et autentisk indre liv dengang hun ble valgt eller utpekt til forstanderinne. Hennes første problem blir da å fortsette, å bevare og helst utdype det hun brakte inn i sin nye forstanderinne-eksistens som en slags åndelig medgift. Det er altså viktig å bevare fatningen og prioritere riktig, selv når presset på ens tid og disponibilitet plutselig vokser og man får ansvar for så mange flere og *forskjellige* saker og problemer. Det at forstanderinnene selv erfares som kvinner som legger vesentlig vekt på Ordenslivets religiøse og karmatiske innhold, er ganske sikkert av primær betydning for hele kommunitetens liv. Hun kan i bunn og grunn ikke gjøre noe mere eller bedre for sine medsøstre enn å gi dem et slikt eksempel, eller skal vi heller si en slik inspirasjon. I praksis vil dette si at hun må ta den tid og bruke de midler som er nødvendig i hennes individuelle tilfelle. Her kan jeg ikke foreskrive, bare råde til å søke hjelp hos en åndelig veileder, om han finnes, og/ eller i bønn, meditasjon, åndelig lesning, tilbedelse av sakramentet; kort sagt, en konsekvent søken til de kilder man gjennom erfaring har størst tillit til for eget vedkommende. Slikt er individuelt og bør ikke foreskrives globalt. Enkelte forstanderinner bør derfor ikke forsøke å innføre de andakts- eller meditasjonsformer som passer henne best, som det eneste saliggjørende. Som Ordenslivet, så er også det åndelige liv dypest sett et mysterium. Der finnes mennesker som beklager seg overfor sine skriftefedre eller veiledere at de ikke har noe åndelig liv, men det kan vise seg at

det har de i høy grad. De mener at det åndelig liv er noe merkelig noe: underlige opplevelser, stemmer og visjoner og hva vet jeg. Nåden arbeider jo helst uten at man selv merker noe særlig. Et menneske som har for vane å referere sin livssituasjons forskjellige faser og små utfordringer tilbake til et overnaturlig prinsipp, til neste-kjærlighetens bud f. eks., har et åndelig liv gjennom hvilket nåden kan utfolde seg langsomt og sikkert. Der finnes heller ingen oppskrifter eller prototyper. Bare det autentiske eller mangelen derpå. Der finnes heller ingen oppskrifter på hvorledes man kan befordre det åndelige liv hos andre. Det gjør en forstanderinnens oppgave såre komplisert, og det ligger nærliggende for henne å vende seg til de enkle og nære ting som husets administrasjon, gjerningens fortsettelse og ajourføring osv. Det en forstanderinne helt prinsipielt sett må ha for øye, er at søstrene så vidt mulig må få tid til å leve et balansert liv. Vår Herre, som andre, trenger gode instrumenter, ikke nedslitte sådanne med allhånde lyter og skjevheter.

Dersom kommuniteten er så belastet av sine daglige gjerning at søstrene nærmest går fysisk og psykisk i stykker av det, må det være hennes plikt å arbeide iherdig for en forandring eller i det minste en forbedring av dette forhold. Mangelen på kall i dag innebærer en konstant fare for Ordenslivet i så måte. Det er ikke en priorinnes oppgave å sørge for at de individuelle søstre bruker sin fritid på den ideelt riktige måte. Hun må etter evne la dem få nok tid til åndelig lesning, betraktning osv. og gjøre dem oppmerksom på at tiden er skaffet til veie nettopp i denne hensikt. Kontroll og formaninger dessangående er midler som nærmest virker mot sin hensikt, fordi det blir en inngripen i den frihetsprosess som bønnelivet er og må være for å være ekte og fruktbringende. Hvis en forstanderinne konstaterer

at en umulig situasjon er oppstått i hennes kommunitet fordi det ikke er praktisk mulig å skaffe den nødvendige balanse i søstrenes liv, f. eks. på grunn av konstant overarbeide, umuligheten av å skaffe kyndig hjelp osv., da må hun selv-sagt gjøre kongregasjonens ledelse igjen og igjen oppmerksom på dette. For hvis en gang ånden er gått ut av en kommunitet, er det usigelig vanskelig å gjenvinne den. Der må handles før.

Og nå kommer jeg tilbake så å si til utgangspunktet etter å ha fulgt sirkelen mere enn den rette linjen: Vi må innrømme Gud retten til å manifestere sin vilje med stor frihet når det gjelder det religiøse liv. Fordi han ønsket en stor institusjon som gjorde et viktig pionéararbeide som pekte langt inn i fremtiden for 150 år siden, er det slett ikke sikkert han ønsker å bevare den samme institusjon i dag eller om 25 år. Eller, selv om han ønsker å bevare det vesentlige i gjerningen, kan det være at han nå ønsker at søstrene skal være pionérer på en ny måte. En forstanderinne eller en ordensledelse som bare lar tingene fortsette til søstrene stuper av utmattelse, viser at de mangler den finfølelse som skal til. Jeg underkjenner på ingen måte det heroiske på det menneskelige plan, er heroisk på det menneskelige plan, idet den forutsetter en for stor tilknytning til institusjonen eller gjerningen for deres egen skyld. Prisen blir gjerne søstrenes åndelige liv (selv om der alltid er *noen* som klarer å beholde sin indre forening med Gud, selv under de umuligste ytre forhold).

Jeg er derfor ingen fiende av det som skjer i Norge i dag: nemlig at søstrene nedlegger gjerninger som de ikke lenger har personale til å drive i egen regi, og hvis kompleksitet overstiger alt hva man kunne forestille seg dengang man var pionérer her til lands for mellom 50 og 100 år siden. Det jeg i denne forbindelse gjerne vil si er at søstrene av denne grunn ikke behøver å ligge under for dommedagsstemning. De må se på det som en nødvendig og ofte velkommen omgruppering, ikke som noen form for fallit. Slikt skjer og har alltid skjedd i Kirken og er ett av dens tegn på vitalitet og skapende nytenkning. I den mon det er mulig, bør denne omformingsprosess komme fra søstrenes egne rekker, for inspirasjonen vil normalt komme dit, utvirke seg der og utstråle derfra. Det er i denne forbindelse en glede at vi nå har søsterråd og søster-seminar og priorinnemøter, slik som dette. Disse

Vennligst les dette:

SOMMERLUKKING

FRA TORSDAG 1. JULI TIL MANDAG 2. AUGUST.

Altså: Ferie i hele juli måned.

God sommer og vel møtt igjen i august!

ST. OLAV BOKHANDEL

Akersv. 5 Oslo 1

forsamlinger burde danne god grunn for en karismatisk innsikt i denne prosess' forutsetninger og hensikt.

Forstanderinnens tradisjonelt vesentlige kontaktflate med søstrene er via lydighetsløftet. Oseaner av blekk har i de senere år flytt over dette spørsmål. Det hører ikke strengt tatt med til foredragets tema, på den annen side kommer vi ikke utenom det, idet man kan stille spørsmålet om en forstanderinne skal/bør/kan bruke sin (ofte meget teoretiske) autoritet til å fremme søstrenes, eller en enkelt søsters åndelige liv og eventuelt hvordan.

Alle religiøse kommuniteter har noe av Kirken og dens struktur i seg: Kristus lever i dem, som han lever i Kirken, i delen som i det hele. Han er livskilden i klosteret som i Kirken. Slik kan man si at på samme måte som Kirkens oppgave er å videreføre Kristi verk i verden, så er det kommunitetenes oppgave å gjøre dette, om enn på et engere felt. Den som har gitt seg selv til Kristus, først gjennom praktisering av avholdenhet og fattigdom, så helt til fulle gjennom medlemsskap i en orden eller kongregasjon, gjør i bunn og grunn ikke annet enn det disiplene gjorde da de forlot alt og fulgte Kristus. Dette sees klart best i grunnleggelsen av en ny ordenfamilie hvor Åndens virke og nådegaver gir seg utslag i en struktur som er svaret på den opprinnelige inspirasjon og utfordring. Kirkens velsignelse og godkjenning kommer så når det hele er i full utvikling og fruktene er åpenbare. Skaren av mennesker med vidt forskjellig bakgrunn og miljø er blitt sveiset sammen til en ny enhet av en indre kraftgave: ikke den felles målsetning skaper denne enhet, som f. eks. i Røde Kors, men en spesiell nåde som gjør at det hele blir Guds verk. Og verket må *bevares* som Guds verk. Dette gir seg uttrykk i fellesskapsfølelsen og den felles vilje. Dypest sett er den enhets-

skapende faktor den felles *misjons* som, selv om den kan gi seg mange uttrykk og fasetter, er kommunitetens *raison d'être*, eller eksistensberettigelse, hvis sum er mer enn en addisjon av de enkelte faktorer. En kommunitet består av konsekreerte personer som har fått en sendelse til, innen Kirken, å fortsette Kristi frelsesgjerning. Med mindre en kommunitet søker å realisere denne tanke, har den i det minste begynt å forfeile sitt kall. De individuelle funksjoner kan være svært så forskjellige uten at denne dype enhet berøres av det. Men der finnes kommuniteter hvor dette er skjedd og hvor noen eller flere søstre i større eller mindre grad er begynt å gå sine egne veier. Hva er årsaken til det? Kanskje skyldes det en generell tilbakegang i de individuelle søstres åndelige liv, en sekularisering og forflatning av det opprinnelige ideal; men det behøver ikke å være det. Oppløsningen av kommunitelivet kan også bunne i en misforstått liberalisering eller demokratisering av lydighetsprinsippet. Forholdet mellom forstanderinne og kommunitet har alltid vært basert på autoritet og lydighet. Neppe moteord i dag. Den gamle evangeliske sammenligning uttrykkes i bildet om hyrden og hans flokk. Selv om alle er klar over at hyrden ikke skal ha hånd om flokken i eget, men i Kristi navn og tjeneste, så er det ikke lett i dag å formidle det essensielle forhold på en måte som er innlysende og akseptabel for moderne mennesker. Allikevel står og faller kommunitelivet i det lange løp med en riktig forståelse og akseptasjon av autoritets- og lydighetsprinsippet. Det første som må sies er at en forstanderinne må være en god *hyrde*; d. v. s. hun må ha og vise kjærlighet til alle i kommuniteten. Bare dette er et svimlende forlangende som bare kan innfries ved nådens hjelp. Mellom hyrden og hans flokk er det selvsagt ingen jevnbyrdighet. Hyrden er et menneske, saueflokken en umælende

skare. I kommuniteten står forstanderinnen selvsagt på like linje med de andre; alle har samme misjon osv. Men fordi en kommunitet, (som en provins, som en hel kongregasjon eller Orden), har til oppgave å fortsette Kristi frelsesverk, har Kirken siden hedenold innsett at alt dette må koordineres og bringes i orden av én person, helst og vanligvis den mest kvalifiserte fra naturens hånd. Denne søster får derved for noen år en autoritet *kun* for at kommunitetens religiøse kall (som Kristi medarbeidere) kan varettas på en fornuftig og hensiktsmessig måte. Kilden til denne autoritet er Kirken som gjennom sitt lovverk eller direkte anerkjenner at den eller den person er vedkommende kommunitets forstander med den selv-

(Forts. neste side)

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Olavs kirke	Oslo
Bispegården	
St. Joseph's Institut	
Vor Frue Hosp. Nerveavd.	
St. Dominikus kirke	Arendal
Lunden Kloster	
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem	Bergen
Sta. Katarinahjemmet	
St. Franciskus Kirke	
St. Franciskus Hosp.	
St. Pauls Kirke	Hammerfest
Vår Frue Kirke	
Marias Minde	Honefoss
St. Franciskusøstrenes Moderhus	
Øyenklinikken	Lillestrøm
St. Josephs Hosp., Drammen	
St. Torfinns Klinik, Hamar	Tromsø
St. Elisabeth Inst.	
St. Mikals Kirke	Trondheim
St. Mikals Prestegård	
St. Theresia Hosp.	Tønsberg
St. Franciskus Hosp.	
St. Magnus Kirke	Tønsberg
St. Magnus prestg.	
St. Elisabeths Hosp.	
Vår Frue Kirke	Tønsberg
Bispegården	
St. Olavs Kirke, Bispegården	
St. Olavs Kirke	Tønsberg
St. Olavs Prestegård	
St. Olavs Klinik	

Ved bestilling av olje:
Oslo 68 34 60 - Service 68 34 66

Kjøp en god bok til ferien i år

1. Gøsta af Geijerstam: Paradisdager i Storevik. Nytt opplag	lb.	kr. 27,—
2. Arvid S. Kapelrud: Dødehavsrullene	Hf.	» 20,—
3. Camilo Torres: Revolusjonen — et kristent imperativ	»	» 17.50
4. Tove Rasmussen: Sandhed og Myte om Kirken og Kvinderne (Dansk)	»	» 30.50
5. Michel Quoist: Bønner fra Livet (Dansk)	»	» 15.—

ST. OLAV BOKHANDEL, Akersv. 5, Oslo 1
Tlf. 20 72 48 fra kl. 9—16. Lørdager til kl. 14

BISKOPEN . . .

(Forts. fra forrige side.)

følgelige forutsetning at den gitte autoriteten vil bli utøvet i kjærlighet og i Kristi ånd.

Derfor kan Kirken også trekke

denne autoritet tilbake, om så skulle være nødvendig. Det er av avgjørende betydning for individenes og kommunitetens religiøse eksistens at dette forhold erkjennes. For, når et menneske trer inn i Ordenslivet, inngår han eller hun en pakt med Vår Herre som har inspirert vedkommende til dette skritt. En del av kallet er ønsket om å gjøre Guds vilje. Denne pakt innebærer en engere forbindelse med den synlige Kirke med henblikk på å føre videre Kristi verk. Kirken, på sin side, gjennom angjeldende kommunitet, påtar seg å sørge for denne person og gi ham/henne trygghet og gode vilkår til å leve opp til sitt kall. Denne gave av Selvet formidels en pakt (løftene) tilveiebringer et nytt — eksistensielt — forhold til Kristus som er kommunitetens egentlige overhode som han er Kirkens. Denne autoritet kommer altså ikke fra kommunitetens flertall, selv ikke da når der er enstemmighet, men fra Kristus gjennom Kirken. Jeg sier ikke at det ikke er mulig å tenke seg fremtidige team — former i Kirken som bygger på flertallsvedtak. Men inntil videre er det ikke slike former vi har å gjøre

med; derfor har denne problematikk intet å gjøre med dette tema.

En forstanderinne, selv om hun personlig skulle være aldri så demokratisk av innstilling, ville simpelthen være til hinder for sine søstres åndelige liv om hun skulle gi opp å virke for lydighetsprinsippet. Dette ville føre til at søstrenes kall til å gi seg selv til Kristus i Kirken, ville bli frustrert og mye tid og energi ville gå tapt.

Det er her nødvendig å presisere litt nærmere omkring dette forhold. For det faktum at flere mennesker, incas flere søstre, lever sammen i en kommunitet, er årsak til at også *andre* maktområder etablerer seg og må regnes med. Dette hører hjemme på det naturlige plan og må vurderes derefter. Og på dette plan bør forstanderinnene, så langt råd er, respektere den menneskelige frihet og den menneskelige naturs behov for utfoldelse og vekst med oppgavene og utfordringene. Her har det vært syndet ikke så lite i årenes løp, og her ligger årsaken til at det er så mange frustrerte menneskeskjebner innen Ordenslivet, både det mannlige og det kvinnelige.

ST. OLAV'S REDAKSJON

TLF. 20 72 26 - 28 01 04

DRAMMEN

GUSTAV THIELEMANN

Pølse- og hermetikkfabrikk

Tlf. 83 41 84 - DRAMMEN

TYRILYS

DRAMMEN

GUSTAV BØHM & SØN A/S

Bakeri og Konditori

Drammen

FREDRIKSTAD

C. HANSSENS

Trykkeri og Bokbinderi

Tlf. 13 056

FREDRIKSTAD

FREDRIKSTAD GLASSMAGASIN

FREDRIKSTAD

Byens spesialforretning

Olsson
TAPÉT OG GULVBELEGG

Agentgt. 1 - Tlf. 17 080

EDVARDESEN & NORDHEIM A/S

Autorisert Installatør
Radio og Elektrisk utstyr

Tlf. 11 220 - Fredrikstad

Andr. Jønne &

Kontormaskiner - Kontorutstyr

Storgt. 4 - Fredrikstad

Tlf. 12 945

ØSTFOLDMEIERIET

Avd. Fredrikstad

O. Henriksens Sønner

Aut. Rørleggere og Rørhandel

Etabl. 1904

FREDRIKSTAD

Sentralbord 15 840

Prinsippet bør være å la autoritets- og lydighetsprinsippet (i sin kjærligste form) gjøres gjeldende der hvor det dreier seg om kommunitetens religiøse oppgave, på de områder hvor Kirken har gitt kommuniteten en misjon og selvsagt i klosterets ordning av de store linjer i søstrenes liv, i den grad det henges sammen med denne religiøse oppgave. På den annen side må subsidiaritetsprinsippet klart knesettes og respekteres, så sant det ikke blir til kommunitetens fortred. Personlig initiativ, planlegging og handlingsfrihet under ansvar må klart oppmuntres innenfor denne ramme. Den enkelte søsters åndelige liv har nemlig atskillig å gjøre med hennes trivsel i kommuniteten, og ingen kan trives dersom deres åndelige, psykologiske og emosjonelle anlegg blir frustrert. Det er hele mennesket som må få anledning til å utfolde seg. Dette skjer ikke, som enkelte synes å tro,

ved at søstrene tar seg selv til rette og gjør hva som faller dem inn, eller ved at de ustanselig betrakter seg selv og arbeider på sin egen perfektjon på dette eller hine punkt (svært ofte på medsøstrenes bekostning), men ved at deres evner får utvikle seg normalt. Forstanderinnene opptrer som klokest når de overlater til en søster en oppgave som hun mener vedkommende har forutsetninger for å kunne klare og så la henne gjøre alle de bommerter og dumheter osv. som måtte forefalle, uten å bry seg om det, uten å fortelle det videre eller uten å le av det; så skal nok søsteren vite å lære av sine feilgrep og vokse på lærdommen.

Det er altså mange områder av underordnet betydning hvor en forstanderinne vil overlate alle disposisjonene til den enkelte søster hun har gitt jobben til, og nøye seg med å gripe inn hvis det skulle være nød-

vendig. Det er selvsagt viktig, klart å definere ansvarsområdene så rivninger kan unngås.

Forstanderinnens autoritetsøvelse skulle altså såvidt mulig begrense seg til det som har direkte tilknytning til husets religiøse formål. På denne måten vil hun tilveiebringe en balanse mellom autoritet og frihet som vil befordre den personlige utvikling og indre frihet som er forutsetningen for et autentisk indre liv. Forlang lydighet når det er nødvendig, og respekter friheten når det er mulig. Gud ønsker opplagt også initiativ i Kirken, og i Ordenslivet kan dette bare skje gjennom en tradisjon av personlig frihet. Så er vi kommet tilbake til det religiøse livs essensielle, karismatiske karakter og funksjon i Kirken.

Jeg er meg bevisst bare å ha berørt noen få spørsmål i et stort saks-kompleks. Ingen tror at dette er det hele, aller minst undertegnede.

OSLO

C. Tennant Sons & Co. A.s

Tollbodgaten 27 - Oslo - Telefon 42 18 94

MALERMESTER

Otto Foerster

utfører allslags maler- og tapetserarbeider

Tlf. 21 69 06

TÅSEN BOK- OG PAPIR A/S

ERLING THORNE

Kaj Munks vei 41, Oslo 8

Tlf. 23 02 40

THRONSEN & CO.

BOKTRYKKERI

Bernh. Getzgt. 3 b, Oslo

Telefon 20 40 02 - 20 70 02

E. Sunde & Co. Røeleggerbedrift A/s

VARME- SANITÆR OG SPRINKLERANLEGG

Ulvenveien 89, Økern, Oslo 5. Tlf. 67 77 84

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRÅ

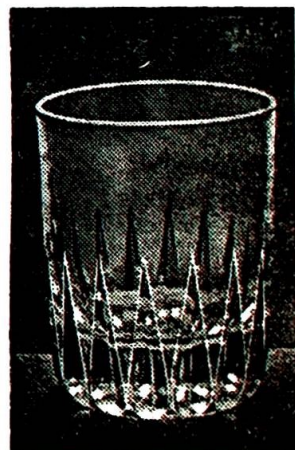
Ullevålsvn. 1 - Oslo

Privat 55 77 87 - 69 43 72

Tlf. 20 79 06 - 20 79 05

Et godt tilbud!

«On The Rocks» glasset
„Pactofina“

Laget av tindrende klart glass.
Lekkert i utførelsen og stø i formen.

Et alle tiders all-round glass.
Pris pr. stk. kr. 3.50.

Vi sender over hele landet mot postoppkrav.

Galigani

Stortingsgt. - N. Slottsgt.
Vikaterrassene

UTEN RØTTER

Filmen har sine stilarter, og de oppmerksomme har nok merket seg en ny, ung stil, hvis mest typiske uttrykk hittil var den amerikanske filmen «Easy Rider», enslags ballade som, med fart, rytme, ømhet og vold i en eneste tvilsom blanding, stilte to slags USA opp mot hverandre.

Amerikaneren *Bob Rafelson's* «Five Easy Pieces» gjør igrunnen også det, men uten den bevisste politiske og sosiale brodd, som i den førstnevnte filmen. Det er mennesketyper og miljøer som interesserer ham, og denne filmen er egentlig skildringen av en ung mann som har vendt seg fra sin familie, brudt med sin barndom, og rastløst og forgyeves søker et annet fotfeste. Uten å legge altfor symbolske hensikter inn i en klart og nøkternt fortalt historie, tør en visst antyde, at en slik film i USA nå, treffer sitt publikum hjemme: Det føles nok som noe av en kollektiv, nasjonal skjebne, denne angst ved å ha brutt opp, uten ennå å se noe nytt mål.

Robert Dupea (*Jack Nicholson*) møter vi som arbeider på et oljefelt. Han synes å stå i et vanlig, «likegyldig» miljø-mønster: Grovt slit på arbeidet, rangel, sport og tilfeldig sex i fritiden — en flott, selvsentret og uforpliktet type. Nettopp: Uforpliktet — hos ham er det ikke bare løshet, men en slags prinsipp og grunnholdning. Når båndene begynner å stramme, rykker han seg fri — en aner et oppbrudd lenger tilbake, som vel har kostet så pass, at han ikke kan slå rot mere, i et arbeid, et vennskap, en kjærlighet. Hans erstatning for det sistnevnte er en nokså tomhjernet og hjelpeløs oppvartningspike, som ikke ser stort lenger enn til TV-skjermen og spray-boksene, og følgelig ikke stiller de spørsmål eller problemer han er flyktet fra — en søt bruksting i hans dag-til-dag-verden.

Så skjer et par ting som forstyrrer hans

Jack NICHOLSON
i "FIVE EASY PIECES"

litt for lettvinde og «easy» mønster. Hans arbeidskamerat og ranglebror blir hentet av politiet, han var en eftersøke bankraner. Det er bare en ny bjelke i hans bygg: Ikke stole på noen, ingen mennesker, ingen ord, ingen drømmer eller «idealer». Men dessuten venter hans pike et barn — det var verre. Tre kvart på vei gjennomfører han den velkjente kynisme å «sende henne noen penger» og finne seg en ny. Men motvillig tar han henne allikevel med i bilen, når han legger ut på reisen hjem, på meldingen om at faren har hatt to slag, er invalid, har kort tid å leve.

Dermed får vi «forklaringen» på denne nedkjølte, spenningsfylte fyren. Han kommer fra en stuevarm, lukket, forfinet musikerfamilie, så sluttet om seg selv og sitt liv, at en skjønner han måtte bryte opp. Broren, søsteren, svigerinnen — en tenker tre ganger: Hm! og skjønner en del. Han skulle vært én av dem, var musikalsk begavet, men brøt ut — som vi

har lært ham å kjenne, skjønner vi det. Slikt inntreffer: Inn i en nokså pent nedkjølt familie fødes nå og da en vitalitet som eksploderer — som må ut, eller bli kvalt. Nydelig går kabalen opp, kort for kort. Sjelden ser en så intelligent og gjennomtenkt planlegging av en historie — også gåtene, de uforklarte, er tatt vare på, og får spille med.

Jo — dette var godt. Hardt og en smule nevrotisk for romantiske kinogjengere, dette er et moderne filmspråk, og ikke akkurat lett i anslaget. Antydninger er ikke lenger fine. Men også med plutselige sky toner av ømhet, forståelse og medynk, midt inne i all tøffheten.

Bob Rafelson, en av de utallige jøder i den amerikanske film-produksjon, kan sitt fag. Den filmen han har laget stiller en serie spørsmål og svarer på så godt som ingen av dem — i det er den også signert av selve tidsfølelsen. Noen av «svarene» ville ellers kanskje vært for lette: Denne regissøren nøyer seg med å se — riktig. Det er ikke så lite, i en forvirret tid.

To scener i filmen er visst perler: Den første skildrer fire veifarende, som forsøker å takle en strømlijet kafeteria, hvor alt på menyen er jernhardt forutbestemt i nr. ditt og nr. datt, og hvor selv den enkleste bestilling utenfor, eller på tvers av kjøkkenskriverens sammen-setninger, skaper uløselige «problemer». Den scenen er vilt komisk, og en skal være bra gammeldags og grå i tøyet, for ikke å synes at bestilleren gjør rett: Han feier simpelthen bordet rent med en eneste armbevegelse, så det riktig singler i standard-utstyret. Joda: Den serverings-damen fortjente ikke bedre.

Den andre scenen er en ung manns forsøk, etter å ha kjørt sin lammede og muligens senile far i en rullestol ut i ensomheten, på å si ham at han har ham kjær, at han er takknemlig og lei seg, at det er vondt faren snart skal dø. Det høres ille. Men det var godt. Midt inne i hardheten og mitraljøserytmene er menneskehjertet stadig det samme.

brm.

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Ansvarshavende redaktør: Åge Rønning.

Faste medarbeidere: Hallvard Rieber-Mohn O.P., D. J. Boers O.F.M.,

Redaksjonens adresse: Akersveien 5, Oslo 1, telefon 20 72 26.

Redaktøren privat 28 01 04.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo 1.

Kontortid 9—16. Lørdag 9—14. Telefon 20 72 48.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene. Kr. 35 pr. år. Kr. 20 pr. ½ år. Utlandet kr. 40.

Annonsor: 10 dager før utg.dagen. 24 nr. årlig. - Postgiro 204 648.